

NIDV SBORNÍK

NÁRODNÍ INSTITUT PRO DALŠÍ VZDĚLÁVÁNÍ

vybrané literární práce z literární,
historické a fotografické soutěže

DANIEL

12. ročník - 2014/2015

SOUTĚŽ DANIEL 2014-2015 - literární část
Výsledková listina - I. kategorie
(8. a 9. ročník ZŠ a odpovídající ročníky víceletých gymnázií)

Pořadí	Autor příspěvku	Rok nar.	Adresa školy (kraj)	Název příspěvku
1. místo			neuděleno	
2. místo	Milena Blažková	2002	Gymnázium Z. Wintra, nám. J. Žižky 186, 269 01 Rakovník (Středočeský)	Když zachrániš jeden život, zachrániš svět
3. místo	Anna Juchelková	2000	ZŠ Emila Zátopka, Pionýrská 791, 742 21 Kopřivnice (Moravskoslezský)	Vyčkávání
3. místo	Vojtěch Rajský	2001	Gymnázium Z. Wintra, nám. J. Žižky, 186, 269 01 Rakovník (Středočeský)	Výlet
Čestné uznání	Anna Konečná, Markéta Vyroubalová	2000	Gymnázium, Uničov, Gymnazijní 257, 783 91 Uničov (Olomoucký)	Černé na bílém
Čestné uznání	Karolína Kahounová	2000	Církevní gymnázium, Mikulášské nám. 15, 326 00 Plzeň (Plzeňský)	Mám tě rád, ale jsem Rom

Výsledková listina - II. kategorie (střední školy)

Pořadí	Autor příspěvku	Rok nar.	Adresa školy (kraj)	Název příspěvku
1. místo	Michaela Augustinová	1996	Konzervatoř, Kopeckého sady 10, 301 00 Plzeň (Plzeňský)	Tajemství sklenic
2. místo	Tereza Hynková	1995	Gymnázium Olgy Havlové, Marie Majerové 1961, 708 00 Ostrava-Poruba (Moravskoslezský)	Šťastný konec
2. místo	Anna Sedláčková	1999	Lepařovo gymnázium, Jiráskova 30, 506 01 Nový Jičín (Královéhradecký)	Každého z nás jednou dožene svědomí...
3. místo	Tereza Třetinová	1998	Gymnázium, Smetanova 168, 672 01 Moravský Krumlov (Jihomoravský)	Žlutá hvězda
3. místo	Lucie Metličková	1998	Konzervatoř, Kopeckého sady 10, 301 00 Plzeň (Plzeňský)	Centimetr
3. místo	Michaela Langová	1996	Gymnázium a SOŠ, Tyršova 365, 676 19 Moravské Budějovice (Vysočina)	Zapomenutá minulost
Čestné uznání	Sára Kaletová	1997	Gymnázium J. Vrchlického, Nár. mučedníků 347, 339 01 Klatovy (Plzeňský)	Nejde jen o nás
Čestné uznání	Veronika Holečková	1997	Gymnázium Z. Wintra, nám. J. Žižky, 186, 269 01 Rakovník (Středočeský)	Rudý úsvit
Čestné uznání	Kateřina Mašová	1997	Gymnázium, Smetanova 168, 672 01 Moravský Krumlov (Jihomoravský)	Chlapcův sen
Čestné uznání	Martin Sluka	1998	Obchodní akademie a jazyková škola, Pařížská 15, 400 01 Ústí nad Labem (Ústecký)	Deník ztraceného (báseň)
Čestné uznání	Kateřina Janošová		Gymnázium Dr. E. Holuba, Na Mušce 1110, 534 01 Holice (Pardubický)	Diskriminace HIV pozitivních
Čestné uznání	Tereza Dzurjová	1997	OA a Jazyková škola, Pařížská 15, 400 01 Ústí nad Labem (Ústecký)	Sen

Obálka sborníku byla vytvořena s využitím fotografie „Tábor smrti II“ studentky 3. ročníku Střední školy zdravotnické v Ústí nad Labem Zuzany Hedbávné.

Sborník vybraných oceněných prací 12. ročníku literární části soutěže Daniel 2014/2015

Soutěž věnovaná problematice holocaustu a rasismu

Kde něco končí, něco nového začíná.

Kde něco začíná, něco jiného končí.

27. ledna 1945 Spojenci konečně osvobodili vyhlazovací tábor v Osvětimi. Nepředstavitelné utrpení nevinných lidí bylo po mnoha letech ukončeno. Přeživším vězňům se konečně otevřela cesta ke svobodě, vedoucí skrz bránu ARBEIT MACHT FREI. Začínal jim nový život.

Někdy však již není možné začít znova.

Její příběh se od deseti tisíců, statisíců, milionů jiných na první pohled ničím neodlišoval. Ani na druhý či třetí. Osobní záznam vedený s typickou nacistickou pečlivostí nijak nevyčníval z řady ostatních zničených lidských životů. Červen až říjen 1942 Terezín. Říjen 1942 až leden 1945 Osvětim. Byla jen pouhým řádkem kartotéky uspořádávající projevy nenávisti a zrůdnosti, jichž jsou schopni jen lidé. Řádkem ve spisech zrůdnosti, kusem masa v továrně na smrt, šlapající jako dobře seřízený stroj.

(úryvek z oceněné práce Kristýny Hynkové, Gymnázium Olgy Havlové v Ostravě)

Soutěž Daniel vznikla u příležitosti vyhlášení 27. ledna Dnem památky obětí holocaustu a prevence zločinů proti lidskosti. Z toho vychází i téma – holocaust a jeho reflexe, současné rasové problémy a problematika soužití různých etnik v ČR. Soutěž vyhláší MŠMT, od 2. ročníku je garantem soutěže Národní institut dětí a mládeže (NIDM). Po zrušení NIDM (k 31. 12. 2013), převzal od 1. 1. 2014 garanci nad soutěží Národní institut dalšího vzdělávání (NIDV). Záměrem soutěže je oslovit žáky od 8. ročníku ZŠ a odpovídajících ročníků víceletých gymnázií (I. kategorie soutěže) a studenty všech typů SŠ (II. kategorie soutěže). Zájemci mohou zasílat své příspěvky do tří soutěžních oborů: literárního (poezie, povídky, fejetony, eseje a další literární formy s uvedenou tematikou), historického (dějepisné studie týkající se tématu) a fotografického. Občas se však objeví i práce žáků 7. třídy.

Soutěž od prvních ročníků probíhá ve spolupráci s celou řadou institucí, organizací i osobností, pro jejichž činnost je uvedena problematika zásadní a určující a bytostně se jich dotýká. Na organizaci se spolupodílí především Kulturní a vzdělávací centrum Židovského muzea v Praze, dále spolupracujeme s Muzeem romské kultury v Brně, Památníkem Terezín, Mezinárodním křesťanským velvyslanectvím Jeruzalém, Centrem vizuální historie Malach a s Občanským sdružením Respekt a tolerance.

Za dobu své existence si soutěž získala celou řadu příznivců z řad pedagogů i rodičů. Hlavní dík však patří všem, kteří se zamýšlejí nad tímto jistě nesnadným, ale nesmírně závažným tématem a rozhodnou se něco vytvořit a svůj příspěvek nám zašlou.

Poznámka: Některé příspěvky jsou velmi rozsáhlé, proto jsou ve sborníku uvedeny jen úryvky.

*Cestou dlouhou temný vlak,
válka zuří, všude tlak.
Kufry plné věcí svých,
strach zastínil všecken smích.*

*Místo světem neviděné,
nářek tichý znovu zní,
brány jsou již otevřené,
„Arbeit macht frei“ nad nimi.*

(úryvek z oceněné práce Martina Sluky z Obchodní akademie Ústí nad Labem)

Když zachráníš jeden život, zachráníš svět

Milena Blažková

Gymnázium Zikmunda Wintra, nám. Jana Žižky 186, Rakovník

2. místo v I. kategorii, Daniel 12. ročník

Holocaust

Sir Nicholas Winton

Přezdíván jako „Zachránce nevinných dětí“

Narodil jsem se roku 1909 v Anglii. Moje rodina byla německo-židovského původu a měl jsem 2 bratry...

Několik dnů před Vánoci, když mi tehdy bylo devětadvacet a já si balil věci na lyžování do Švýcarska, kam jsem se chystal na dovolenou, mi večer zavolal můj přítel Martin Blak, se kterým jsem se chystal jet, a prostě a rychle mi řekl: „Dovolenou ruším a doufám, že uděláš totéž, odjíždím do Prahy, dostal jsem tam zajímavý úkol a potřebuji tvou pomoc, nemám čas ti říkat podrobnosti, má adresa je hotel Šroubek Praha ...“ Neváhal jsem tedy a zrušil jsem svou rezervaci, ihned jsem koupil letenku do Prahy. Když jsem se se svým přítelem Blakem setkal v hotelu, začal mi vyprávět o uprchlících, kteří utíkají ze Sudet do Československa před příchodem Hitlerovy armády. Martin byl vyslán BRCR pro uprchlíky z Československa a snažil se ze země dostat dospělé po většinou umělce, politiky ... Nevyřešenou otázkou ale zůstávaly **židovské děti**.

Výbor BRCR měl v Praze kancelář a její členové pomáhali dostat do bezpečí ty dospělé, kteří byli nejvíce ohroženi. Avšak nedokázal se najít nikdo, kdo by zorganizoval hromadný odjezd ohrožených dětí dokud ..., jsem nepřišel já. Vyřešit tento problém bylo však nesmírně těžké, pomoci potřebovaly tisíce dětí, mezi nimiž byli jak chudí, kteří neměli ani na oběd, tak bohatí. Nejhorší fakt byl ten, že nikdo rodičům nemohl zaručit to, že se se svými dětmi po válce v Anglii setkají. Uvědomoval jsem si to. V Praze existovalo pět výborů, které se zabývaly jednotlivými skupinami uprchlíků. Snažil jsem se jednat se všemi pěti výbory, ale všichni byli tak zaneprázdnění, že odmítli.

Musel jsem se tedy iniciativy chopit sám – obtelefonoval jsem všech pět výborů a řekl jim:

„Byl mi předložen pouze jeden seznam, pokud nedostanu do čtyřadvaceti hodin další, použiji jen ten jeden!“ Tato strategie slavila úspěch, s pomocí všech pět výborů byl sestaven seznam dětí nejvíce ohrožených. Jako neoficiální osoba jsem mohl tam, kde by ostatní - pracovníci různých výborů - byli sledováni nacisty. A tak jsem navštěvoval tábory, angažoval se u Červeného kříže ...

Asi o deset dní později jsem se vrátil se stovkami snímků a podrobnostmi o dětech, které byly zapsány do seznamu do Anglie. Obracel jsem se na různé organizace, bohužel bezúspěšně – buď jim chyběly finance či měly plné stavy. Uvědomoval jsem si, že se bez oficiálního pověření daleko nedostanu a když výbor BRCR otálel s vydáním takového pověření, vzal jsem celou věc do vlastních rukou. Pro začátek jsem dal vytisknout na dopisní papír záhlaví: *„Britský výbor pro uprchlíky z Československa“* a pod tím výrazným písmem: **„Dětská sekce“**.

Ještě než samotná opravdová záchranná akce začala, bylo třeba, abych se obrátil na britské ministerstvo vnitra. Jeho úředníci se mě neustále tázali: „Nač ten spěch?“ – nikdo totiž v té době nebral Hitlera jako hrozbu. Jelikož mě ale nikdo nesponzoroval, a vše jsem dělal na vlastní pěst, bylo to zdoluhavější a složitější. Než jsem dostal víza, musel jsem předložit žádost pro každé dítě zvlášť, s lékařským vysvědčením a potvrzením, že je pro každé dítě připravený domov. Dále jsem musel složit záruku padesát liber, na možné vrácení dítěte zpět do země. Abych dosáhl lepších výsledků, založil jsem karty s fotografiemi, věkem a jmény každého dítěte, aby si budoucí ručitelé mohli vybrat.

První seznam dvaceti dětí, pro něž byly sehnány domovy a sponzoři, jsem předložil 14. března 1939 - den před německou invazí a okupací Československa. Nelenil jsem a snažil se získávat styky v novinách, rozhlasu, televizním vysílání ... A nabídky se jen hrnuly – od Židů a židovských organizací, od duchovenstva, od učitelů ... Ale mojí největší starostí bylo, aby se děti umístily. Našli se však i tací, kteří mou práci kritizovali, vadilo jim rozdělení sourozenců – na to jsem však jen odpovídal: *„Uvědomte si, že v Británii byla hospodářská krize a lidé měli málo peněz. Nový domov nabízely dětem většinou nižší střední vrstvy. Přijmout jedno dítě byl obrovský čin. Kdybych byl čekal na rodiny ochotné přijmout dva sourozence, většina dětí by se byla nedostala pryč.“*

Poslední transport – ten největší, měl z Prahy odjet 1. září a odvézt do bezpečí 250 dětí. To se ale nestalo, jelikož v ten den Hitler vtrhl do Polska a hranice byly naprosto uzavřeny, zoufalství rodičů dětí, kteří byli všichni shromážděni na nádraží, když se dozvěděli, že vlak neodjede, bylo neskutečné. Všechny tyto děti později odvezli nacisté do koncentračních táborů. Vyhlášení války znamenalo konec dětských transportů, hranice nebyly průjezdné ...

Po válce jsem se vrátil ke své úřednické práci, na moje činy by bylo asi zapomenuto, nebýt mé ženy Grete, která objevila dokumenty o dětech, dopisy od jejich rodičů ...

Na její dotaz, proč jsem jí o tom neřekl, jsem odpověděl jen: „*Přeci každý muž má před svou ženou nějaké to tajemství*“. V roce 1988 před kamerami BBC v pořadu „That's Your Life“, kde jsem se ocitl poté, co má žena předala dokumenty historičce Elizabeth Maxwellové, jsem byl velmi dojatý, když se na vyzvání moderátorky postavilo celé publikum na její dotaz: „Pokud jste jedno ze zachráněných dětí, postavte se.“ Nemohl jsem na okamžik ani dýchat, mé slzy, které mi najednou začaly stékat po tváři, byly opravdové, nefalšované ...

Vyčkávání

Anna Juchelková

ZŠ Emila Zátopka, Pionýrská 791, Kopřivnice

3. místo v I. kategorii, Daniel 12. ročník

Když byl malý, často si hrál na to, že je mrtvý. Každé ráno ho maminka přišla vzbudit a on ležel nehybně, bez dechu pod starou péřovou přikrývkou. Nikdy ji však neoklamal a ona z něj se smíchem peřinu strhla. A takhle to bylo každíčký den...

Teď už to však nebyla hra. Musí se zachránit, a to urychleně, jenže jak? Už vědí příliš mnoho... Pohrával si s několika myšlenkami. Vyčká ve svém bytě a nechá se zatknout, následně popraví. Anebo uteče, bude se skrývat kdesi v lesích či někde. *Hlouposti! Stejně by mě našli. Tak jako tak...* Teď litoval. Litoval všeho. Mělo mu být přece jasné, že to nemůže dobře skončit. Seděl na holé dřevěné podlaze opřený o studenou zeď a poslouchal pomalé kapání vody z rezavého kohoutku. V ruce svíral rukojeť pistole, která ho na kůži mrazivě studila. *Jsi na tom pořád líp než Hans*, domlouval si. Do bytu Hanse Voglera minulý týden vtrhlo gestapo a odvezli ho neznámo kam i s rodinou. *Muselo to pro něj být strašné, vždyť jeho žena a děti za nic nemohly*, pomyslel si.

Walther rodinu neměl. Matka zemřela, když mu bylo 12. Otce neznal. Byl sám, což mu v jeho činech jen vyhovovalo. Nemusel se ohlížet na následky, že by kvůli němu zemřeli jeho nejbližší. Pokud se mu vše vymkne z rukou, bude za vše zodpovědný pouze a jedině on. Když poprvé uslyšel myšlenky komunistické strany, uchvátily ho.

Začal je tedy šířit, spolu s dalšími vylepovali plakáty, přesvědčovali mladé Němce o správnosti jejich programu. Jenže byli poraženi. Ve volbách jednoznačně zvítězila NSDAP, nemělo smysl dál se o něco pokoušet. Ostatní se nevzdávali. Walther však ano.

„Měl jsi uprchnout, dokud to šlo.“ Kdyby Walther uprchl skutečně včas, nemusel by teď sedět tváří v tvář smrti. Dost dobře si uvědomoval svou situaci. Věděl, že všechno ví a že nebude dlouho trvat a uslyší těžké boty, hlasy plné nenávisti ho popadnou za ruce a odvedou ho. „Než tě popraví, budou tě mučit, abys prozradil další jména, další a další.“ To nemohl dopustit. Tak proč je tak těžké stisknout spoušť? Když se dveře bytu Hanse Voglera rozlétly, dovnitř napochodovalo několik mužů. Hans Vogler nemohl nic dělat. Prosil, aby ušetřili jeho manželku a děti. Jeho žena plakala a děti také. Když je vyváděli ven, ostatní se za nimi opovržlivě dívali. Walther však takhle nechtěl skončit. Zavřel oči, představoval si celý svůj život od dětství po tuhle bezútešnou situaci. Nenechá se přece zbaběle zastřelit jako prase na porážce.

Uběhly dva dny. Když temnota obklopila město, vplížila se i do Waltherova bytu. Věděl, že jsou blízko. Nějaký šestý smysl, instinkt přežití. Byl připraven. Stál hned naproti dveřím. Vyzáblou rukou svíral pistoli u spánku. Dveře se rozletěly a v nich spatřil tváře bez jakéhokoliv citu, zkřivené nenávistí, oči prázdné, plné posedlosti. Teď věděl jistě, že se nenechá polapit těmito lidskými stvůrami.

„SMRT NSDAP!!! SMRT HITLEROVII!!!“

A vystřelil ... Jak strašné by pro Walthera bylo, kdyby se ozvalo pouhé cvaknutí a žádný výstřel. Naštěstí už o tom nevěděl, protože mu kulka proletěla skrz hlavu. Kulka z pistole jeho otce.

Výlet

Vojtěch Rajský

Gymnázium Zikmunda Wintra, nám. Jana Žižky 186, Rakovník

3. místo v I. kategorii, Daniel 12. ročník

Němci obsadili české pohraničí, a tak se u nás na několik týdnů ubytovala moje teta a její dvě dcery. Najednou se změnilo skoro všechno. Maminka mě nechtěla pouštět ven a do nekonečna opakovala, že se o mě bojím. Odešla od nás kuchařka Estel a také mám někdo kamenem rozbil okna. Pak přišla sousedka z ulice, zavřela se s maminkou a tetou do pokoje a o něčem se dlouho radily. Od té chvíle byla maminka zamračená. Neustále mě objímala, hladila po vlasech a opakovala, že jsem její kluk a že mě má hrozně ráda. Pamatuji si, že jsem v těch dnech rozbil památeční vázu, když jsem se natahoval na svíčky v menoře, a jistojistě jsem očekával výprask. Ale ten se prostě nekonal. Maminka jen brečela, držela mě pevně okolo ramen a její vzlyky skoro bolely i mě. Myslím, že právě tehdy se rozhodla. Pustila

mě, rázně si otřela usazenou tvář a řekla: „Pojedeš na výlet.“ Trochu mě to překvapilo, ale protože jsem měl černé svědomí kvůli váze, neřekl jsem nic.

Čekal jsem, že se druhý den bude vstávat brzy kvůli výletu, ale nedělo se nic. Jednoduše asi na výlet zapomněla, myslel jsem si. Jenže pak zase u nás byla sousedka z ulice a nakonec jsme navštívili jakousi kancelář. Za pár dní jsme vyrazili na nádraží. Já i sestřenice jsme dostali bílé cedulky s číslem na krk. Pak mi maminka vtiskla do rukou malý kufík a vysadila mě do vlaku. Teprve tam mi došlo, že ona na výlet se mnou nejede. Najednou se mi chtělo brečet. Možná se tolik moc zlobila pro tu vázu. Současně mi ale došlo, že když mě pouští na výlet samotného, že si myslí, že už jsem velký chlap. Pocítil jsem něco jako hrdost. Táta by koukal! Uvelebil jsem se u okna, abych mohl mamince zamávat. Sestřenice byly ve stejném kupé a bulely obě. A to byly obě o dost starší než já! Zamával jsem mamince. Byla ubrečená a do slz pořád opakovala: „Mám tě moc ráda!“ Taky tě mám rád, chtěl jsem říci, ale vlak zahoukal a pomalu se začal rozjíždět. Ještě nikdy jsem bez maminky nikam nejel. A teď jedu vlakem a sám! Sám... V tu chvíli začaly slzy téct i mně.

Černé na bílém

Anna Konečná, Markéta Vyroubalová

Gymnázium, Gymnazijní 257, Uničov

Čestné uznání v I. kategorii, Daniel 12. ročník

Je 1. září. Začátek nového školního roku, který přinesl změnu do mého života. Moje spolužačka a kamarádka Gertruda totiž opustila naši třídu. Právě teď usedá do lavic gymnázia. Možná to vypadá, že jí studium na „lepší“ škole nepřeju, ale opak je pravdou. Přeju jí šťastnější život na nové škole. Z celého srdce. Vždyť si ho zaslouží! U přijímacích zkoušek byla první z asi 500 žáků. Bylo by to dvakrát tak úžasné, kdyby gymnázium nebylo tak daleko. Co se dá dělat! Její chytrost nás od sebe oddělila. Bystřejšího člověka jsem doposud nepoznala. Měla samé jedničky. A nejen na vysvědčení, ale i v žákovské. Přitom není tím žákem, který se učí vše zpaměti, šprtá se od rána do večera, nejde do kina, nehraje hry na internetu. Jednoduše není žádná šprtka. Trudy je přirozeně chytrá – nad vším přemýšlí, vždy všemu rozumí, mezi fakty hledá souvislosti. Prostě dokonalý typ studenta. Typ studenta, kterého mají všichni učitelé rádi, protože je chytrý, pracovitý, zodpovědný a samozřejmě spolehlivý. Ale ...

Na gymnázium šla z naší školy sama. Mě rodiče studovat do velkého města nepustili. Prý mi nebudou kazit dětství. Nemám totiž ve škole tak skvělé výsledky a na gymnáziu bych se prý musela hodně učit. Obě jsme to obřečely.

Myslím na Trudy od samého rána. Mám o ni strach. Vždy když je někde beze mě, nezvládne se ubránit slzám, které způsobují slova lidí z jejího okolí. Slova, která řeknou hloupí a závistiví lidé. Slova plná nenávisti. Slova, která dovedou zasáhnout citlivou duši.

Trudy je totiž Romka. A navíc velice chytrá Romka. Mezi spolužáky se našli takoví, kteří se jí kvůli vzhledu posmívali. Hlupáci. Primitivové. Snad na gymnáziu budou lidé inteligentnější.

Drobkov 9. září 2015

Ahoj Trudy,

jak se máš? Máš už ve třídě nějaké kamarády? Jaký je třídní? Tady je to pořád stejný. Pořád ty stejné lavice, stejné tváře... Jen Tvé místo na židli je prázdné. Občas se na něj dívám. Vždyť to ještě není tak dávno, co jsme se hihňaly v hodinách a co jsi zkoušela trpělivost učitelky z přírodovědy :) ... Ach Trudy, co jsi mi to udělala. Musela jsi odcházet tak daleko? Ale ne, nebudu Ti to vyčítat. Snad se brzy uvidíme. Stýská se mi po Tvých dlouhých hnědých vlasech, se kterými jsem si vždy tak ráda pohrávala. Měj se hezky.

Tvá nejlepší kamarádka Kája

Supovice 14. září 2015

Ahoj Kájo,

jsem moc ráda, že sis na mě vzpomněla. Nemám se nejlíp. Kamarády nemám žádné. Myslím, že mě nikdo nemá rád. Nikomu jsem to neřekla, ale spolužáci se ke mně chovají příšerně. Nadávají mi. Všechno na mě svádějí. Když byla profesorka dějáku otočená k tabuli, hodil po ní jeden kluk křídou. Jak myslíš, že to dopadlo? Hádáš dobře - svedli to na mě. Chápeš? Celá třída! Nikdo se mě nezastal. Dříve jsem měla aspoň Tebe. Ty bys to tak nenechala. A k Tobě by se připojili další. Tady jsou všichni proti mně. Víc než polovina spolužáků se totiž zná. Jsou z jedné školy, jen já jsem sama. Kéž bys tu byla se mnou! A to není zdaleka to nejhorší, co mi provádějí. Berou mi věci. Pravítka, kružítko a tužky si nenesí. Ale v pohodě si rysují. Vezmou si ty moje. A já pak musím k tabuli. Naštěstí to bylo jednoduché a zvládla jsem to na jedna. Jenže to je naštvalo ještě víc. Už jsem chtěla jít za třídní a svěřit se jí. Ale před jejím kabinetem si na mě počkali. Vyfotili si mě a vyhrožovali mi, že mě zmlátí. Na Facebooku se pak objevila moje fotka s komentářem – Donašečka! Tolik se mi stýská.

Tvá Trudy

Její odpověď mě nanejvýš zaskočila. To nemůže být pravda. Vždyť je to gymnázium. Lidé tam mají být přece chytrí, tolerantní. Zřejmě to jsou ale stejní hlupáci jako mí spolužáci.

Bože, co jí to jen dělají? Trudy, chudáčku. Mně je tě tak líto. Nemůžu tě v tom nechat, nedopustím, aby ses takhle trápila.

Drobkov 20. září 2015

Milá Trudy,

nedokážu tomu uvěřit. Nenech se těmi pablby zahnat do kouta. Projevují tím jen závist vůči někomu tak chytrému jako jsi Ty. Nenech se jimi zastrašit. Začátky bývají vždycky těžké. Uvidíš, časem se to zlepší. Myslím na Tebe.

Tvá Kája

Supovice 27. září 2015

Kájo,

jsem opravdu ráda za Tvou podporu. Jenže Ty je neznáš. V pondělí mi sebrali sešity do dějáku a zemáku. Hodili je do bláta. Nemohla jsem se pak učit na písemky. Takže se mi v žákovské objevily první koule. A když jsem včera odcházela z jídelny, Daniel (největší frajírek ve třídě) si mě odchytil a ukradl mi čip na obědy se slovy: „Seš moc tlustá, zhubni, tlustoprde.“ Jak já ho nenávidím, vlastně všechny své spolužáky nenávidím! Chci odsud pryč! Chci se vrátit za Tebou. Jsi má jediná kamarádka.

Trudy

Nemohu tu jen tak sedět a číst tahle slova. Vždyť jde o mou kamarádku!!! Cítím, že je to na mně, abych jí pomohla.

Drobkov 2. října 2015

Vážený pane řediteli,

žádám Vás, nebo spíš žalostně Vás prosím o slyšení a pochopení. Na Vaši školu do primy chodí od září moje nejlepší kamarádka Gertruda Šandorová. Ale její spolužáci jí ubližují. Myslím, že se stala obětí šikany. Gertruda je Romka. Cožpak je to zločin? Věřím, že jste moudrý člověk a že šikaně, násilí a rasismu učiníte přítrž. Gertruda byla terčem nenávisti a posměchu i na naší škole. Proto odešla k Vám, na Vaši školu, do velkého města. Věřila, že studenti gymnázia se k ní budou chovat lépe. Pomozte jí prosím. Děkuji mnohokrát.

Karolína Švestková, žákyně 6. třídy

Mám tě rád, ale jsem Rom (úryvek)

Karolína Kahounová

Církevní gymnázium, Mikulášské náměstí 15, Plzeň

Čestné uznání v I. kategorii, Daniel 12. ročník

Můj obvyklý den začíná tím, že vstanu, udělám ranní hygienu a nasnídám se. V tom jsem jako normální, „bílý“ člověk. Pak uháním na autobus, kde se na mě okolí pohrdavě dívá, jako kdybych byl otravný hmyz, přestože já nic špatného nedělám. Jako kdyby se z toho „normálního“ osmnáctiletého kluka najednou stal vyvrhel společnosti. Nechápu to. Žijeme jako spokojená, kultivovaná rodina. Máme velký, oranžově natřený, dvoupatrový dům, kolem něhož se rozpíná zahrada. Můj táta dělá burzovního makléře a máma je číšnice. Mám mladší upovídanou jednáctiletou sestru Vanesu, která hraje na kytaru, ráda poslouchá hudbu a kreslí krásné obrázky. Občas se s ní pošťuchujeme, ale nejde o nic vážného. Já jsem Julián Žiga, skoro osmnáctiletý student na osmiletém gymnáziu, a mým koníčkem je sport.

Z tohoto popisu byste nejspíš neřekli, kolik lidí nás nenávidí. Říkají, že jsme všichni strašně špatní a jenom vykořisťujeme Českou republiku. Ano, jsme Romové.

Pamatuji, že už na základní škole se mi kvůli tomuto faktu někteří spolužáci posmívali. (Naštěstí ne všichni – nechci je házet do jednoho pytle, protože díky tomu, že jsem „cikán“, vím, jak odsuzování bolí). Dělali si ze mě špatnou legraci, nadávali mi, a občas jsem dokonce zaslechl, jak o mně tvrdili lži. Mezi jejich časté ponižující „srandičky“ patřilo, že mi podrážděli nohy a při hodinách na mě křičeli urážky – což učitelé překvapivě většinou ignorovali.

Vzpomínám, že už jako malý jsem si připadal „jiný“ než „normální“, tedy bílí lidé. Do styku jsem přicházel pouze s Romy v naší rodině, kteří žijí spořádaně. Hodně neznámých osob se po mně divně dívá, jako kdyby se mě štítily, ale já jsem jako malý nechápal proč. Když jsem jednou – bylo mi asi čtyři nebo pět let – šel po ulici, nějaké větší holky se chechtaly a posmívaly se mi: „Cikáne, cikáne.“

Zeptal jsem se rodičů, proč to o mně říkaly a co znamená slovo „cikán“. Jsem jim vděčný, že ke mně tehdy byli upřímní a jemně mi vše vysvětlili. Mimo jiné mi sdělili důvod toho, proč si občas připadám divně – mnoho lidí, kteří mě ani neznají, mě nenávidí a nadávají mi, protože si myslí, že všichni Romové jsou stejní. Nevychovaní, hrubí, krutí, líní, záluční. Jsou přesvědčeni, že i já jsem takový. Hodnotí mě, aniž by mou osobu vůbec dobře znali. Máma s tátou mi naznačili, že asi nebudu mít úplně nejlehčí život, ale tvrdili, že jsem krásný takový, jaký jsem, neboť každý člověk je jiný a originální.

Dohodli jsme se, že udělám zkoušky na osmileté gymnázium, a pokud se na něj dostanu, přestoupím na něj. Věřili, že na výběrové škole lépe zapadnu do kolektivu. Pár učitelů se nad mým rozhodnutím velmi pozastavovalo a nevěřilo, že se tam do-

stanu, ale opak se stal pravdou. Sice stále často zažívám posměšky od spolužáků, ale už se to vylepšilo. Pár profesorů se na mě stále dívá s odstupem. Ale mnozí mě mají rádi, protože mám celkem dobrý prospěch. Jenom pro upřesnění – chodím do septimy, tedy sedmého ročníku osmiletého gymnasia. Našel jsem si tu dokonce pár kamarádů, za což jsem neskonale vděčný. Nevím ještě, co bych přesně chtěl dělat po gymnasiu. Asi vysokou školu. Hodně lidí se diví, že já jako cikán půjdu ve stopách svého otce. No a co. Budu jako 0,8 procent Romů, kteří mají vystudovanou nějakou vysokou. Ale abych se vrátil do přítomnosti ...

V posledních týdnech se stalo něco hrozného. Teda, není to „strašné“ v pravém slova smyslu, ale přijde mi ... jako kdybych se vracel do let – do let, kdy mě spolužáci na základce šikanovali nejvíc. I když tohle je možná ještě horší než šikana. Ach, už se v tom ztrácím.

Prostě, zkráceně popíšu celých pět týdnů zpátky. Na začátku roku k nám přestoupila nová holka, celkem sympatická a přátelská. Dominika Nováková. Případá mi hezká ... Nejvíc se mi na ní vzhledově líbí její pohledný obličej a líbezný způsob, kterým se usmívá. Vždycky jí tak zazaří její mechově zelené oči ... A udělají se přitom upřímné vrásky, které jejímu výrazu dodávají na věrohodnosti! Dominičiny dlouhé, husté vlasy jsou ukuté jako z tmavého zlata. Na slunci nabývají odstínu tekutého medu. Nevím, jestli chápete, jaký myslím typ barvy, protože ho má jen málo lidí, ale přesně taková hnědo-plavo-zlatavá ...

Párkrát jsem neúmyslně zaslechl, jak si povídá se svými kamarádkami o mně. Vyjadřovala svůj názor, že jsem nechutný a divný, jelikož jsem cikán. Očividně mě nesnáší. Neustále se mi ve škole vyhýbá – myslím, že má predsudky. Před pěti, čtyřmi týdny mi její chování ani nevadilo. *Tehdy* ...

Konečně se vraťme do přítomnosti. Stalo se něco, co jsem nikdy nečekal – *něco*, o čem jsem v poslední době vůbec nepřemýšlel ... Ale je tomu holt tak. A i když se snažím, jak se snažím, nedokážu proti *tomu* vzdorovat. Jsem jako list, který spadl do vody, ze které se už nikdy nezvedne. Je však zároveň polapen proudem a nemůže se z něho vymanit ... Ano, zamiloval jsem se. Do *ní*. Do Dominiky Novákové. Do holky, která mě očividně vůbec nemá ráda.

Chápu, nikdo mě teď nešikanoje, ale fakt, že mě nenávidí, bolí stejně. Zamilovat se do ní bylo jako ranní úsvit. Zlatavé sluneční barvy se postupně rozlévaly po obloze, a pak najednou ... mě pohltily úplně.

Když přemýšlím nad podobnými věcmi, připadám si jako blázen. Měl bych logicky milovat cikánku a ne bělošku. Svým hormonům však neporoučím. Naposledy jsem se do nějaké holky zakoukal před mnoha lety, takže si ani tolik nepamatuji, co jsem přesně prožíval ... Proto mě občas fascinují nečekané pocity okolo ní.

Vkročím lehce nervózně do školní budovy, protože vím, že ji dneska po víkendu konečně spatřím! Sváří se ve mně cit s rozumem. Můj mozek ji logicky nechce vidět, protože já ji přece nemám milovat – a stále se proti tomu snažím bránit, ale něco

uvnitř mě, ano, ta láska, celé dva dny zoufale toužila po její přítomnosti. Musím se připravit na situaci, kdy ji konečně spatřím. Tak jo. Musím být nenápadný. Budu se zoufale snažit udržet si neutrální výraz a moc se po ní nedívat. A to nepůjde v její přítomnosti zrovna úplně nejsnadněji ...

Vidím ke mně přibíhat svého kamaráda Rudu Moraveckého. Jako obvykle se roztomile culí. Je to mladík s vysokou postavou, hnědými vlasy a výrazným obočím. Na sobě má jedovatě zelené tričko (asi chce někoho otrávit, nebo spíše *otravovat* – pravděpodobně učitele) a kalhoty. Hmm, dnes přišel v sandálech s ponožkami. Za to by mu má máma, která nesnášela tento rádobý „módní prohřešek“, jistě hned vynadala.

„Ahoj, kámo!“ praví veselým hlasem. „Jak je?!“

Zatlemím se. „Celkem to jde.“ Vlastně ani nelžu. Je opravdu nádherné, avšak zároveň strašlivé milovat Dominiku Novákovou.

Zamíříme ke třídě. S hlubokým nádechem vstoupím do místnosti. Mé oči ihned zabloudí k lavici, kde sedí Domča. Nechybí a já si oddechnu, protože ji přece jenom dneska uvidím ... vlastně ji vidím už teď ... Baví se s kamarádkami pár kroků ode mě. A co mě rozruší ještě víc, je fakt, že po nás holky pokukují ... Vlastně přesněji po *mně*.

„Ale vždyť všichni cikáni jsou stejný, ...“ zaslechnu tlumeně Dominiku, jak zrovna něco potichu vypráví další dívce. Ach, ten její jemný hlas!

„Slyšel jsi to?“ zeptá se mě Ruda a konejšivě mi poklepe na rameno. Vypadá dost rozruženě. Ani se mu nedivím.

Pokývám, jako že ano. Náhle v sobě ucítím vztek. Holka, která mě ani pořádně nezná, mě přece nemůže hodnotit! Jaká „logika“, já nejsem stejný jako všichni cikáni světa a zároveň nemůžu být sám sebou! Než si to stačím rozmyslet, shodím na zem vedle své lavice tašku. Dojdu k Dominice a Ruda mne následuje. Nestačím cokoli říct, předběhne mě Ruda: „Nemyslíš, Dominiko, ... nebo spíš, nepřijde ti poněkud povrchní hodnotit všechny příslušníky nějaké skupiny jako stejné? Znáš všechny? Můžeš je pak posuzovat? Ne!“ Jeho hlas zní klidně, ale klidně jako nebe před bouří. Je to věrný kamarád. Mám ho opravdu rád.

„Eehm, já ... nevím ... Sakra. Nemyslela jsem to tak ...,“ vykotá a vykulí oči, z čehož se mi trochu roztřesou kolena. Kamarádky kolem ní si nás s lehkým znechucením měří.

„Já vím, ale je přece nesmysl, abych byl stejný jako všichni Romové,“ začnu zvýšeným hlasem vysvětlovat. „To by pak museli být stejný i všichni bílí. A dokážeš si tohle představit? Každý by byl stejně vysoký, měl stejnou postavu, vlasy a oči, stejné záliby, stejné chování, stejné přání, sny, stejný způsob myšlení, stejnou povahu, měli by rádi a nesnášeli by stejné věci ... A je toho ještě přece tolik, co jsem nevyjmenoval.“

K mému překvapení si Dominika odkašle a ... řekne mi: „Asi máš pravdu.“ Sladce se usměje. „Ale já jsem svá slova myslela spíše tak, jako že všichni Romové mají stejnou povahu a určité typy, rysy v chování ...“

„No ... Každý má právo na svůj názor, takže asi tak,“ odseknu trochu nepříjemně. „Můžeš si klidně myslet, jak jsme všichni stejní v –“ raději zmlknu, protože jsem její poslední větu úplně nepochopil.

Naštěstí zazvoní zrovna v pravou chvíli. Raději se rychle odklidím na své místo. Lituji toho, co jsem udělal. *Tak moc*. To jsem se zase před Domčou vyznamenal! Ted' rozhodně před ní nebudu vypadat jako nějaký intelektuál ... Celé jsem to pokazil, jak nejvíc jsem mohl. Nesnáším na sobě, že občas ve vzteku jednám dřív, než myslím. Neměl jsem na ni tak vyjet ...

Po vyučování kráčím s Rudou směrem ke školní jídelně. Za sebou uslyším Dominičin hlas, něco říkající své kamarádce. Nevnímám její slova, ale pouze líbeznou melodii tónu. Náhle se z mých kolenou stanou měkká želé. Mám pocit, že nedokážu, prostě *nedokážu* jít dál, když vím, jak blízko je ONA. Ruda si mě během cesty dobírá – povídá něco o tom, že Domča mi přijde dokonalá a podobné nesmysly. Znáám ho příliš dobře, nic ohledně mě a jí nepoznal. Je to jenom náhoda. Hravě levým ramenem šťouchnu do toho jeho a s malinko křečovitým smíchem mu zkroutím ruce za zády. On však vysmekne svou pravačku, která následně dopadne na má záda. Nadskočím, trochu to bolí. Svoji nohu přirazí k mé, přičemž si uvolní i druhou ruku.

Celý rozesmátý mi poví: „Nemáš na mě!“ A sprostě zanedává. „No tak jsi vyhrál.“ Raději řeč převedu na jiné téma, aby neměl čas říct ještě něco o Dominice: „Pojďme rychleji. Už mám hlad. Co vlastně bude k obědu? Nevíš, Rudo?“

Zaberu židli u jídelního stolu. Vedle mě jsou usazeni mí přátelé včetně Rudy. Pusťím se do kaše a kuřete. Labužnický zamlaskám, když tu se přede mnou objeví Dominika jako blesk z čistého nebe. Chvilí si myslím, že mne snad klame zrak!

„Všechna ostatní místa už jsou obsazená,“ zamrká očima namalovanými řasenkou a na vysvětlenou dodá: „Tak děvčata, musíme jít sem, kde je volno.“ Vymění si pohled se svými třemi kamarádkami. „Jdi před *něj*,“ pošeptá jedné, která však ihned zakrouťí hlavou, a „nenápadně“ po mně hodí pohledem.

„Jdi před Juliána ty, když tak stojíš sedět u Rudy a u *něj*,“ oponuje.

„Tak dobře,“ protočí oči v sloup Domča a sesune se přede mě. Dvě kamarádky jdou na místa podél její pravice. A já se málem udusím kuřetem! Ani si to pořádně neuvědomuji, ale narovná se jako voják na pozoru.

No jo, dnes mám dojem, že se moc nenajím ... Trhavě se nadechnu a rychle se zadívám na jídlo. Cítím, jak mi ohryzek poskočil nahoru a zase dolů. Najednou nemám hlad, protože mi mravenčí v žaludku a v ústech pocítím pachut' nervozity. Nedokážu se pořádně soustředit na nic jiného než Dominiku. Vnímám ji s takovou drtivou, až bolestivou silou. Jako kdyby se mi do žil rozlil *těživý pocit beztlíže* ...

A pak to konečně udělám. Zeptám se jí, proč vlastně přestoupila. Prý se přestěhovali. Když tohle říká, sleduje mě podezíravým pohledem a mě z toho bodne u srdce... Připomenu si, že se už ve svých citech i myšlenkách chovám jak nějaká vymetená holka. Přijdu si opravdu trapný.

Raději půjdu za Rudou – ten už je na odchodu.

Ani na ni nepohlédnu, a co nejrychleji to jde, vstanu. Hbitě si to zamírím k místu, kde se odevzdává jídlo a talíře. Sklopím hlavu a bojuji s nutkáním si ji znovu prohlédnout. Mám pocit, jako kdyby všechno, co jsem kdy udělal, směřovalo k cíli – zamilovat se do Dominiky Novákové. Celkem ironie, když je vlastně až děsivě nesprávné k ní něco podobného cítit. V tu chvíli nepochybuji, že láska je jeden z nejhlubších, nejpodmanivějších a nejintenzivnějších citů, co je člověk kdy schopen poznat. Sám ten nekonečně velký pocit někdy mám, jako kdyby všude uvnitř mě byla láska, a byl jsem jí naplněn až v každé buňce mého těla. V tu chvíli myslím, že nic nemůže být horší, ani lepší. Všechno má svůj řád, vše nějak skončí a my to možná ani neovlivníme, i když tu možnost máme. Vždycky máme schopnosti ovlivnit nějakým způsobem to, na čem nám záleží. Přesto ji najednou stále nemám dost (myslím Dominiky, ne lásky) – přestože ji běžně vidím pětkrát týdně. Musela být ve mně zakořeněná vždycky a věčně, jinak to snad ani není možné. A teď vidím, jak se všechno změnilo. Že jsem se díky něčemu, co připomíná okouzlení, stal trochu jiným člověkem, jiným Juliánem Žigou. Je to se mnou hodně špatné? Kdy to skončí? Každá láska je nekonečná jako vesmír, zůstane uvnitř nás navěky. Avšak logicky přece i za vesmírem musí něco být ...

Když se vrátím do třídy, vím, že se něco musí stát ...

Tajemství sklenic

Michaela Augustinová

Konzervatoř Plzeň, Kopeckého sady 10, Plzeň

1. místo ve II. kategorii, Daniel 12. ročník

Varšavské ghetto, jaro 1943

Všechno je teď jinak. Falešné dokumenty mě proměnily z učitelky na zdravotnici v ghettu, z obvykle nepohodlné ve smrtelně vinnou. Nejsem už jenom Irena Sandlerowa, členka Żegoty, teď jsem i sestra Jolanta. Možná hlavně ona.

Situace ve varšavském ghettu je katastrofální. Všude pohublí lidé, hladové krysy, mrtvolý lidí obsypané krysy. Každý den přibývá nakažených tyfem. V ghettu je taková spousta sirotků!

Dnes večer jsem se vrátila domů obzvlášť unavená – celý den jsem běhala s léky a tajně rozdávala jídlo. Podařilo se mi vynést asi roční nemluvně. Naštěstí spalo. Až se setmí, odnesu ho do kláštera, tam se dobře postarají. S Matkou představenou se znám celkem dlouho, jsme obě katoličky. Jestli mi na to přijdou ...

Už se nám podařilo zachránit větší množství židovských dětí. Žádné nezapochybovalo o mých dobrých úmyslech. Možná proto, že ovládám jidiš a nosím židovskou

hvězdu. Jejich pravá jména i nové identity zapisují na lístky, vkládám do sklenic od marmelád a ty zakopávám na zahrádce. Snad jich bude co nejvíc! Když vynáším děti z ghetta, mám strach, i když je to zároveň krásný pocit. Ale ta nejistota ...

Budu si muset opatřit další sklenice. Jestlipak mi je Angelika z koloniálu schovala?

„Dobrý den!“ Irena se zalekla. Propána, nová prodavačka – snad Angeliku nezatkli ... Musím být opatrná.

„Dobrý den. Čímpak posloužím?“ zeptala se a zvědavě si příchozí prohlédla. Kolik jí může být? Snad třicet – je mladší než já.

„Chleba prosím,“ pokusila se o klid Irena. Proč se tváří tak netrpělivě?

„Tady prosím. Copak dále?“

Ona vážně neví nic o tom, že mi Angelika schovávala sklenice od marmelády?

„Vy jste tu nová, že?“

„Ano, jsem tu první den.“

Do nezkušené prodavačky vjela nejistota. Tváří se přátelsky, ale moc se ptá. Co je ta brunetka s vlasy do uzlu vůbec zač? Neprošetřuje náhodou, jestli nejsem Felicja Dabrowska, co v domě přechovává děti židovské kamarádky?

„Angelika tu už neprodává?“

„Paní Angelika? Ne. Byla přeražena. Ale nechala mi tu soupis drobných dlužníků.“ Ach, jak si vymýšlím! „Nejste náhodou Jagoda Adamczykowa? Nebo Malina Laska, nebo Alicja ...“

„Mě mezi dlužníky nenajdete,“ skočila jí Irena rychle do řeči. „Jsem Irena Sendlerowa.“

Až odejde, zapíšu si její jméno. Zapíšu si jména a vzhled všech, kdo se zvědavě vyptávají. Mohli by ohrozit Bena a Chanu a já Ester přece slíbila, že u mě děti budou v bezpečí.

Napětí by se dalo krájet.

„Ještě nějaké přání?“

„Meruňkový džem,“ rychle ukončila rozhovor Irena.

Varšavské ghetto, srpen 1943

Od té doby, co mě povýšili na vedoucí zdravotníků židovských dětí, je mohu vynášet v daleko větším množství. Některé pašujeme v odpadcích, další vedeme temnými stokami a doufáme, že se jim kvůli té cestě nadobro neuzavře pohled na slunce. A přenášíme je i v rakvích, aby měly naději na život. Malý Jehuda se tolik bál, smutně se usmála, musela jsem ho ujistit, že se jen vyspí a bude u „tety“. Pořád vidím ty jeho vyděšené, prosebné oči. Nemluvnata přehazujeme v pytlích přes tři metry vysokou zeď – jako by to byly brambory. Vždycky mě bodne osten strachu, že je za zdí nechyťí, že se jim něco stane... Ale v porovnání se strachem, že se tyhle „záchranné akce“ provalí a všichni zemřeme – děti i spolupracovníci, to není nic. Svět je vzhůru nohama!

Tenhle zákazník vypadá nebezpečně ...

„Dobrý den, čímžpak posloužím?“ zeptala se opatrně.

„Felicjo Dabrowska ...“

„To není pravda!“

„Máme Chanu a Bena,“ zašklebil se.

„To není pravda ...,“ prodavačka se sesula na židli.

„Uved'te další nepřátele Říše. Chci tři jména.“

Nemůžu, přece neudám nevinný lidi ... rychle jí běželo hlavou. Jenže co bude s dětma?

„Tak bude to?!“ zadíval se jí přímo do očí. „Jestli je chcete ještě někdy vidět ...“

Už věděla, že jména řekne. Ale jaká uvést? Což některá ze seznamu zvědavých zákazníků?

„Seweryna Marna, Fryderyk Pawlowski, Irena Sendlerowa,“ četla náhodná jména.

„Teď mi děti vrátíte?“

„Ještě ne. Až se potvrdí, že jste nelhala. Že jste nás nechtěla oklamat.“

Členové gestapa krátkou dobu stopovali všechny tři. První dva vinnými neshledali. Když Irena Sendlerowa vyjížděla z ghetta, prohledali její dodávku. Pochopila, že je konec.

Varšavské sídlo gestapa, srpen 1943

„Neřeknete nám tedy jména těch, co jste vyvedla z ghetta?“

„Ne.“

Všechno mě tolik bolí ... Bože, dej mi sílu ještě vzdorovat ...

„Rozmyslete si to dobře, Ireno! Nebo spíš Jolanto ...?“ pravil s pohrdáním.

Kdybych prozradila být jedno jméno, donutili by mě říct i ostatní, uvažovala Irena. Zničila bych všechno dobré, co jsme se Žegotou kdy podnikli. Zradila bych přátele i sama sebe. Když z mozaiky vypadne jeden dílek, už to není umělecké dílo, ale spousta splepených střepů. Ne, nerozbiju životy nevinných lidí. Budu mlčet jako sklenice na zahrádce! Ani o nich jim nepovím, staly by se z nich hroby zachráněných dětí. Musím vydržet! Žegota přece vzkázala, že mě v tomhle pekle nenechá. A i kdyby ...

„Neřeknu nic!“

„V tom případě budeme pokračovat ...,“ pravil výhrůžně a otočil se k vedlejšímu důstojníkovi. „Sežeň tu Dabrowskou, co ji udala. Třeba pomůže při výslechu. A když ne ..., stejně ji musíme zlikvidovat.“

Než se prodavačka nadála, seděla v kanceláři. „Paní Dabrowska, vítejte.“

Proč to říká tak kousavě?

Otevřeli před ní dveře mučírny. Zachvěla se. Na zemi ležela ... Ale je to vůbec ona? Nepoznávala ji. Oči utopené v modřinách pevně zavřené, ústa se chvěla neslyšitelným šepotem, zpřelámané končetiny vypadaly jako stočená stébla ostřice. Ten, kdo je polámal, na nich zanechal svou krev. Kdyby to byla Irenina, už by přece nedýchala ...? Ne, tolik krve nemůže být její ...

Prodavačka spolkla nevolnost, kterou v ní vyvolal zápach krve i vědomí, že to zavinila ona. Ale ona přece chtěla zachránit své děti!

„Pověz něco,“ zakřourala směrem k zuboženému tělu. Nikdo jí neodpovídal. Příklekla. „Pověz cokoliv,“ zaprosila zoufale.

Ticho. Přemohla odpor a vrátila se ke stolu. To ticho se nedalo snést.

„Vidíte? Je nám k ničemu! Vy taky.“

„Kde je Ben? Kde je Chana? Co jste jim provedli?!“ zašeptala.

Skrz slzy neviděla nic. Ani to, jak důstojník vytahuje pistoli.

„Ty jsme zastřelili hned tenkrát. Nemusela jste udávat vůbec nikoho, děti už byly po smrti.“

Citadela jejího života se zhroutila po jediném výstřelu.

Varšava, 12. května 2008

Už se těším, že ji opět uvidím – svou záchránkyni. Pamatuju si, jak mě uspávala do rakve a pak mě převzali náhradní rodiče. Pamatuje si ona na mě? Pozná mě? Malého Jehudu? Asi těžko. Bylo mi tehdy pět, jí třicet jedna. Navíc, jak jsem se dozvěděl, nás zachránila dva tisíce pět set ... nemůže si udržet v paměti tolik tváří. Já si tu její vybavuju dobře.

Jak asi vypadá teď? Odrážejí se v její tváři ty hrůzy, které si prožila? Prý ji gestapáci mučili, ale ona projevila sílu své křesťanské osobnosti a neřekla nic. Ani „ň“. Ani když ji odsoudili k popravě. Žegota tenkrát podplatila ostrahu, aby ji nechali utéct, a Irena pak žila až do konce války v úkrytu.

Ale i po válce měla problémy kvůli svým politickým názorům. Nezamlouvaly se komunistům v Polsku a politický režim její rodné země jí dokonce v roce 1965 zabránil převzít vyznamenání Spravedlivé mezi národy. Až v roce 2003 Polsko ocenilo její nezištné zásluhy Řádem bílého orla. Loni mojí statečné záchránkyni nabídl Nobelovku za mír. Tu měla dostat, jenže ji vyfoukl Al Gore s projektem o globálním oteplování ...

Teď se Irena konečně dočká zasloužené pocty – otevrou tady školu s jejím jménem. Do otvíračky zbývají dvě hodiny. Nemůžu se dočkat, až uvidím její úsměv! A nejsem jediný, rozhlédl se. Sjely se sem takové zástupy ...

Zdá se mi to, nebo dav hlučí víc než před chvilkou? Co si to asi šuškájí?

„Pane, už jste to slyšel?“

„Co bych měl slyšet?“

„Irena Sendlerowa zemřela.“

Šťastný konec

Kristýna Hynková

Lepařovo gymnázium, Jiráskova 30, Jičín

2. místo ve II. kategorii, Daniel 12. ročník

Kde něco končí, něco nového začíná.

Kde něco začíná, něco jiného končí.

27. ledna 1945 Spojenci konečně osvobodili vyhlazovací tábor v Osvětimi. Nepředstavitelné utrpení nevinných lidí bylo po mnoha letech ukončeno. Přeživším vězňům se konečně otevřela cesta ke svobodě, vedoucí skrz bránu ARBEIT MACHT FREI. Začínal jim nový život.

Někdy však již není možné začít znova.

Její příběh se od desetitisíců, statisíců, milionů jiných na první pohled ničím neodlišoval. Ani na druhý či třetí. Osobní záznam vedený s typickou nacistickou pečlivostí nijak nevyčníval z řady ostatních zničených lidských životů. Červen až říjen 1942 Terezín. Říjen 1942 až leden 1945 Osvětim. Byla jen pouhým řádkem kartotéky uspořádávající projevy nenávisti a zrůdnosti, jichž jsou schopni jen lidé. Řádkem ve spisech zrůdnosti, kusem masa v továrně na smrt, šlapající jako dobře seřízený stroj.

Ve chvíli, kdy ji vyklopili z dobytčáku na nástupiště v Osvětimi, pozbyla své identity. Definitivně. Navždy. Už neměla jméno, kdysi s láskou vybrané rodiči. Však co je po jméně? Její osobnost byla nyní pojmenována jen strohým číslem. Několik číslic, natrvalo vytetovaných přes kůži až do samé podstaty jejího bytí. Stala se z ní troska, jen loutka mechanicky plnící pokyny dozorců.

Veškerá pojiťka se starým životem byla nemilosrdně zlikvidována.

Oblečení?

Šaty ušité ještě ve starých dobách v rodinném krejčovství musela vyměnit za pruhované hadry, jež ze všeho nejvíce připomínaly vězeňský mundúr. Že přece nic neprovedla? Ale ano. Vždyť se narodila ...

Vlasy?

Koruna její krásy, na níž si kdysi tolik zakládala, dlouhé prameny havraních vlasů hebkých jako samet, byly pryč, než bys řekl Auschwitz. Jen pár zkušených pohybů kovově chladnými nůžkami. Prý se s nimi dobře utahují motory.

Kufr plný vzpomínek na domov?

Vyrvali ji ho z ruky pomocníci esesáků. Pryč. Všechno musí pryč.

A rodina?

Matka s mladší sestrou měly smůlu. Nebo snad štěstí? Rychlé a téměř bezbolestné vysvobozením by snad bylo lepší než dlouhé, pomalé umírání, přemítala pak mnohokrát, když se každý den při nucených pracích ocitala na pokraji smrti. Možná že se stejnou myšlenkou padl do rozbahněné země i její otec.

Přišla o všechno. Nebo snad ne? Zůstalo jí to nejcennější. Život. Už však nepatřil jí. O jejím osudu již rozhodovala ohromná mašinérie hnána nenávistí a zlobou, jež ji mohla lusknutím prsů kdykoliv zlikvidovat. S definitivní platností.

A najednou přišel konec. Ne její. Stroj smrti, promazaný lidskou krví, byl zničen. Dokázala to. Přežila Osvětim!

Nejdříve nemohla uvěřit.

Tělo i mozek jí vypovídaly službu. Ležela zhroucena na drsné dřevěné pryčně mezi ostatními nemrtvými.

Její příběh skončil šťastně. Přežila peklo na zemi. Nacisté utekli, už se jí nemohlo stát nic zlého. Byla zachráněna.

Opravdu?

Poprvé si s *onou* myšlenkou začala zahrávat ve sběrném táboře pro osvobozené vězně. Všude vládl neskutečný zmatek. Lidé se zoufale snažili najít své ztracené příbuzné. Tábor byl svědkem šťastných shledání i hořkých zklamání.

Jen ona nikoho nečekala. Nikoho neměla.

Už nebyl důvod žít.

Když se konečně vrátila do rodného města, zkoušela najít alespoň své přátele. Velice brzy si však uvědomila, že se mezi ně vložil mohutný klín v podobě války a jejího židovství. Její kdysi nejlepší kamarádky na ni hleděly se směsicí nedůvěry, strachu, obav, ale i pohrdání. Stačilo pár okamžiků, aby pochopila, že mezi ně již nepatří. Bloumala bezcílně ulicemi, občas natrefila na některé další bývalé známé a sousedy. Rozpačité pohledy, křečovité úsměvy, sklopené oči. Uhýbali pohledem i krokem.

Znova a znovu procházela místy svého dětství. Vzpomínky divoce vířily její hlavou. Před očima měla obraz rodičů, sestry a jiných příbuzných. Nic však necítila. Zůstala z ní jen prázdná skořápka. Byla jako květina násilím vytržená z půdy, jež už nemohla nikdy znovu zakořenit. Nikdy a nikde.

Najednou se zastavila. Pomalu zvedala vyhublou ruku až do úrovně očí, kde se vpíjela pohledem do onoho prokletého čísla, věčného symbolu lidské bestiality.

Když před několika lety započala doba nesmyslných příkazů, zákazů, útisku, častokrát přemýšlela, proč zrovna ona. Proč zrovna Židé. Prý má nečistou krev, ona i celý její národ. Nechápala.

Náhle se v její bezvýrazné tváři objevil pokřivený úsměv. S pohledem stále upřeným na poznamenanou pravačku zalovila druhou rukou v kapse pláště. Už dávno byla v pokušení zjistit, zda se její krev opravdu liší. Je vážně jiná?

Konečně prsty nahmataly ocelově chladnou čepel. Stačilo jen několik strnule pomalých pohybů. Jako loutka...

Našli ji až za týden. Nikomu nechyběla.

Každého z nás jednou dožene svědomí „někoho příliš brzy, někoho příliš pozdě“

Anna Sedláčková

Lepařovo gymnázium, Jiráskova 3, Nový Jičín

2. místo ve II. kategorii, Daniel 12. ročník

„*Tatínku neumírej! Neumírej!*“ Tento jemný, ale zato přesvědčivý hlas se ozýval z vedlejší útulné ložnice, kde již několik týdnů na smrtelné posteli téměř nehnutě ležel osmdesátiletý Hans Becker, jehož ruku pevně, ale zato něžně svírala jeho nejmladší dcera Maria.

Marie svého otce krátce po jeho smrti charakterizovala těmito slovy: „Otec žil podivínským životem, byl vždy galantní, hovořil vytříbeným jazykem, miloval francouzskou kulturu, ale nikdy zásadně nechodil do společnosti, i přestože byl lékařem, většinu svého života strávil v ústraní ve své útulné vilce na okraji Salvadoru, živil se opravou starožitných kapesních hodinek. Kdykoliv ho v práci někdo vyrušil, byl po celý zbytek dne podrážděný. Dokonce se před námi často i zamykal. Já spolu s matkou jsme mu často nerozuměly. Ale přesto všechno jsem ho jako tatů milovala, to on mne naučil jezdit na kole a plavat, ale také odpouštět.“

Maria již několik hodin nečinně hledí na tatínka, jehož tvář vypadá spíše jako kámen, je bez emocí, bez jakýchkoliv projevů života. Rázem však, zcela nečekaně, z jeho blankytně třpytivých očí vytryskne pramen slz. Bezmyšlenkovitě vstává z postele, otevírá těžké šuple svého dobového psacího stolu, uchopí silný deníkový zápisník v krásných kožených deskách, listuje jím a zastavuje se na příslušné stránce s tučným palcovým nadpisem 24. 2. 1945, oktávě se ponořuje do čtení mezi řádky: „*Nevsední a něžný, ale i přesto něčím uhrančivý pohled malého človíčka zahaleného do prostého bílého povijanu, prostě ležícího a hledícího. Tělo jest pokryto řadou šrámů, podlitin, zdecimováno nemocmi a především podvýživou. Ruce a nohy mi připomínají tenké polámané klacíky ležící na vinoucí se lesní stezce, stezka je dlouhá plná bláta a lesního jehličí, vine se do neznáma, žádný netuší, kam doopravdy směřuje a nikdo z nás nemá toliko odvahy, aby se pokusil alespoň hádat. Hlavička, ta mi zase připomíná drobnou borovicovou šišku volně se povalující na zelenající se trávě uprostřed městského parku. Leží zde již od podzimních víchřic, je poněkud seschlá, bez potřebných živin a postupně odumírá. Sem tam do ní někdo kopne, ona se odkulí a nezbyvá jí nic jiného než přihlížet lidské aroganci, pasivitě... Oči, v tuto chvíli mi nepřipomínají vůbec nic, nevím, zda je to dobře či špatně, ale nevybavuji si nic podobného tomuto výjevu. Jsou plné, ale vlastně úplně prázdné.*

I přes veškerou duševní sílu v pět hodin ráno človíček podlehl svému špatnému zdravotnímu stavu. Umíral pomalu, ve velkých bolestech a ve vysokých horečkách. Umíral sám, život se pro něho náhle stal nedosažitelným, veškeré životní cíle a touhy se mu rozplynuly před očima.“

K textu v deníkovém zápisu otec dodává: „Víš, jak je těžké vidět umírat dítě, dítě – rozumíš! Až doposud jsem byl přesvědčený, že nic špatného nečiním, ale při pohledu na ty dětské nevinné oči mizející v slzách a bolesti jsem si uvědomil, co hrůzného činím, že беру matkám děti a dětem matky, že mařím životy nevinných. Věř mi, i přestože jsem zbaběle utekl, nikdy jsem se s tím nesmířil. Již nikdy po druhé světové válce jsem se sám sobě nedokázal podívat do očí. Stydím se za sebe, dnes již vím, že oprátka by pro mne byla nejlepším řešením.“ Otec se náhle odmlčel a svůj pohled upoutal na svoji dceru s otázkou: „Jsi schopná mi odpustit?“

Odpovědi se však již nikdy nedočkal.

Žlutá hvězda

Tereza Třetinová

Gymnázium, Smetanova 168, Moravský Krumlov

3. místo ve II. kategorii, Daniel 12. ročník

Jdu zasněženým městem a jsem trochu rozpačitá. Hledím na své boty, jak pochoďují v rytmu mých pravidelných kroků. Křupe sníh a vločky dopadají na mé havraní vlasy. Sněží pomalu. Jako by to teprve byla předehra. Klid před bouří. Stejně jako současný svět. Smutný, pomalý a nezadržitelně umírající. Přichází o své jednotlivé vločky. On ale nehledá rozdíl v tom, jestli vločka byla žid či rom anebo Němec či spojenec. Prostě to byla vločka. Sice jen jedna, ale ta tvořila nenahraditelnou část celku, který se postupně s dalšími ztrátami rozpadá. Nevím, jestli se někdy znovu zacelí a opět vytvoří nepopsatelně nádherný útvar, mírumilovné prostředí. To nevím. Nemám sebemenší tušení. Ale jedno vím jistě. Dnes to nebude. Dnes ještě ne. Není ten správný čas, v nějž doufám, že brzy přijde. Ale dnes ještě ne.

Je mi zima. Sice mám nový teplý zelený kabát, ale třesu se. Mám husí kůži. Mrznou mi ruce, které jsem si schovala do útrob kapes. Závidím jim jejich úkryt. Jejich pocit bezpečí a úlevy, že naděje v teplo přichází. Já už naději pomalu ale jistě ztrácím a dumám nad tím, jestli vůbec ještě nějakou mám. Nevytratila se s dalšími a dalšími rozkazy a zákazy, které se snáší na naši hlavu? Neodešla poražená bez touhy bojovat? Nezmizela zklamaná a bez víry? Nevím. Ale mám strach. Je mi zima. Naděje přece sálá teplem. Mně je zima. Ale přesto cítím v srdci nenápadný plamínek, u kterého se dá zahřát aspoň kousek duše. Nevím, jestli se dá rozehrát celá a poté teplo půjčit i celému tělu. To nevím. Nejsem si jistá. Ale na sto procent vím, že i ten kousek znamená hodně a že i ten dokáže udělat zázraky. Dokáže překonat slabost a zahnat smrt. Dokáže udržet víru a přelstít zlo. Dokáže přežít i toto peklo a dokáže udržet naději, že válka jednoho dne skončí a my zas budeme moci svobodně žít. Jednoho dne ano. Ale dnes ještě ne. Dnes ne.

Stále jdu s hlavou skloněnou a bojím se vzhlednout. Cítím pohledy kolemjdoucích lidí. Někteří mě litují, jiní se posmívají. Někteří mají stejný osud a jiní se narodili do

kolébky modrých kukadel a světlých vlásků. Někteří jsou vyvolení a jiní zase ne. To je svět. To je osud. Nemám zlobu na něj. Neviním ho z mého pekla, protože vím, že osud tohle nezpůsobil. Za tohle nemůže. Za můj život v nehasnoucích spalujících plamenech může jen a jen člověk a jen a jen jeden zblázněný muž. Chápu, že má svoji víru, ale tu my máme přece taky, ne? Každý má na ni právo, ale neměl by tu svoji přece nutit ostatním. Neměl by chtít, aby svět byl čistý a neměl by chtít, aby tu zbyla jen jeho představa o světě. Neměl by chtít, aby ostatní byli jako on. Protože rozdílnost v nás tvoří svět a rozdílnost v nás utváří osobnost. Utváří život a poslání na zemi. Každý má tu své. Tak proč ho sakra ostatním bere? Proč nám nedá možnost své poslání splnit a proč nám nedovolí prostě tu být? Žít. Proč? Proč se vlastně musím ptát Proč?

Začíná hustě sněžit a já se stále bojím vzhlednout. Co uvidím? Co na mě čeká? Bude to ještě horší než to je anebo tam někde svítí světlo naděje? Ať je to jedno či druhé, až vzhlednu, všechno bude jiné. Bude cizí. Nic nebude mé. Svět se změní, i když zůstane stejný. Já budu jiná. Ano, já budu jiná.

Míjím lidi a i přesto, že je nevidím, vím, že jim vždy oči sklouznou na mou hvězdu. Žlutou velikou hvězdu. Pokřikují na mě, že bych se měla stydět. Ale já se nestydím. Jsem o to víc na ni hrdá. Je to něco, co značí moji víru. Něco co jsem já. Jaká ve skutečnosti doopravdy jsem, v co věřím a pro co žiji. Je to stejné, jako když vy máte černý hákový kříž, který se majestátně vyjímá na vaší paži na červené pásce. Kdybych si vyšla do ulic s tímto na kabátě, nedívali byste se na mě takhle. Již pouhým letmým pohledem na dálku bych se vám líbila a neplivali byste na mě jako nyní. Směla bych navštívit biograf, kavárnu a školu. Směla bych jezdit tramvají v prvním vagónu a nemusela bych vstávat se strachem, zda přijde transport či ne. Všechno by bylo jiné a v tuhle dobu zdá se lepší. Ale víte, já vlastně trpím ráda. Tu hvězdu nosím ráda. Jsem ráda židovkou a vždycky budu. Nic se nezmění ani v tu chvíli, kdy projdu branou, nad kterou se tyčí nápis: „Arbeit macht frei.“ Nic se nezmění ani v tu chvíli, kdy budu vstupovat do plynových komor a smrti podávat ruku na přivítanou. Nic se nezmění ani v tu chvíli, když naposledy vydechnu a budu spalována v peci. Nic se nezmění, protože jsem hrdá na to, co jsem, co jsou mí rodiče, co jsou mí prarodiče a co byli všichni mí předci. Říkejte si, co chcete. Ublížujte nám, jak chcete, ale my pořád zůstaneme hrdí a nevzdáváme. Nás nezměníte. A to vím, že vás nejvíc štvě.

Teď se již nebojím vzhlednout a odlepuji oči přilepené doposud na své botky. Hrdě vzhlížím do světa a s úctou a pokorou si otřepávám sních, který zakryl moji hvězdu, můj život, můj původ. Moji víru a moji naději. Nevím, jestli válka skončí, ale jedno vím jistě, já zůstanu v nitru napořád stejná a ani ta nesmyslná válka mě nezmění. Ať se děje, co se děje. Já jsem židovka. A jsem na to hrdá!

Centimetr

Lucie Metličková

Konzervatoř Plzeň, Kopeckého sady 10, Plzeň

3. místo ve II. kategorii, Daniel 12. ročník

Tma. Strach. Samota.

Leží na posteli, ruce pevně přimknuté k hrudi, mlčí, jen pomalu, ztěžka dýchá. Nevíš, co právě teď prožívá. Nevíš? Nechceš vědět...

Zhasla poslední svíčka. Je tu sám (teď dokonce i bez svého stínu). Poslední náznaky tepla se vytratily skulinkou pod špatně těsnícím oknem. Vlastně, lze tento ubohý otvor ve zdi nazvat oknem? Snad. Třeba z něho bylo vidět do zahrady plné barevných květů... Dnes se venku povaluje pouze štěrk, prach... a spousta ubohých lidí, kteří se přišli nedobrovolně oddat smrti. A možná zaslechneš ozvěny těžkých bot. Kroky.

Srdce se mu sevře. Zavře oči. Za nimi víří neodbytná vzpomínka na úřední oznámení, které mu navždy změnilo život:

Hanuš Treichlinger
13 let
sirotek, vychováván tetou Idou Blochovou
21. 1. 1942
deportovat i s celou nevlastní rodinou do Terezína

Jak dlouho už tu je? Čas se vleče. Každá minuta je hodinou, den rokem, rok stoletím. A čekání věčnosti... Vzpomíná na svou rodinu. Na matku a otce, kteří mu byli těmi nejlepšími rodiči, na mladší sestru, kterou musel opatrovat. Vždycky k němu natahovala ruce a svými malými rtíky se snažila vyslovit jeho jméno. „Hanus. Hanuš. Hanuš!“ Snažil se ji od sebe odehnat. Máchal kolem sebe rukama, odstrkoval ji.

Pak o všechny přišel. Nenávratně a krutě. Příliš tvrdě dopadl na zem. Co by teď dal za tu chvíli, aby je mohl spatřit. Na okamžik...

Trhne sebou. V zámku zarachotí klíč, dveře se s hlukem otvírají. Otevře oči a prázdným pohledem zabloudí až k těm naproti. Jsou temně modré a hrozivé, číší z nich chlad.

Neodvažuje se čekat na jakýkoli rozkaz a poslušně se posazuje na okraj postele. Zrak mu sjede na ruce: jsou kostnaté, za nehty má zadřenou špínu, prsty mu pokrývají mozoly. Dlaně má rozedřené a malé i větší krvavé ranky mu pokrývají celé

ruce. Nepoznává sám sebe. Kde je ten pohledný chlapec s inteligentním pohledem a milým úsměvem? Ach, úsměv ...

Zachvěje se. Místností se právě prohnal studený vítr.

„Treichlinger!“

Hrozné oči se teď mění v brány do pekel.

„Schneller!“

Snaží se postavit na nohy – nejde to. Příliš dlouho hladoví a hubne. Slábne. Nikdo tu nevydrží věčně. Každého se jednou zbaví ... Temná postava se přiblíží, zvedne chlapce a mrští jím vpřed – přímo do náruče otevřených dveří.

Ocitá se venku. Je krátce po páté hodině ranní. Slunce se pomalu krade na oblohu a letmo se dotýká jeho vysušené tváře. Rty se mu chvějí, prasklinky na nich se rozšiřují. Chlad jej šimrá do bosých chodidel. Vidí před sebou řady šedivých, nehybných postav. Některé nemají vůbec žádné vlasy, chybí jim nehty, postrádají prsty. Sevře se mu hrdlo.

Další herda do zad. Hanuš padá obličejem k zemi; svalí se do prachu a nehty zaryje hluboko do šterku. Ústa se mu zkroutí do nepravidelné křivky, zalapá po dechu. Avšak nepocituje žádnou bolest. Tedy ne tu fyzickou.

Zrak mu padne na drobnou dívku. Kdysi jistě mívala dlouhé, husté, hnědé vlasy... teď jsou z nich jen špinavé a mastné cáry. Její světlé oči se mu vrývají pod kůži. Nikdy neviděl nic tak prostého, bezprostředního – krásného.

Z myšlenek ho vytrhne ostrá bolest pod kolenem.

„Aufstehen!“

Pomalou se zvedne a mechanicky se dá do pohybu. Své zraky upírá na vysokého muže v uniformě. Není to ten, co do něj kopal. Tenhle má pod nosem knírek. Ucíť trhavou bolest v rameni. Někdo jej rve za ruku a vleče ho kamsi k ostatním. Ačkoli se mu třesou ruce i nohy a ztěžka polyká, snaží se vypadat vyrovnaně a kráčet hrdě. Staví jej ke zdi. Co bude dál?

V dlouhých zástupech stojí děti od třinácti do patnácti let. Budou je přeměřovat. Některé půjde na práce a některé ...

„Ja ... Einhudertneunundzwanzig.“

„Links!“

„Einhundertsiebenunddreisig.“

„Links!“

„Einhundertfünfzig.“

„Rechts!“

Neví, co to znamená, systém rozřazování nechápe, ale z napražené ruky pozná, že se má přiřadit k méně početné skupině dětí vpravo. Jsou o něco vyšší než ty na levé straně. Malé, hnědovlasé děvče je přiřazeno vlevo. Jejich pohledy se setkají...

Co udělají s ní?

Zaslechně tlumený rozhovor osmi dozorců. Diskutují o tom, že Hanuš je poněkud menší než ostatní děti na pravé straně, a potutelně se usmívají. Jeden z nich zařve jeho jméno.

Hanušovi přeběhne mráz po zádech, všechny chloupky na jeho těle se staví do pozoru. Předchozí ruka po něm hmatne znovu, přiřazuje ho ke zdi, tentokrát jej však drží. Je měřen znovu. Přichází mocný smích a hrubé postrčení dopředu.

„Einhudertneunundvierzig! Ein Zentimeter! Eins! Hehe!“

„Links!“

Osm dozorců s obušky v rukou a neúprosným výrazem v očích se přibližuje k řadám zubožených dětí. Každé pociťuje náhlou úzkost a snad nikdy nekončící strach. Jsou hnány do velkých aut.

Hanuš se rozhlíží kolem. Hledá svoji hvězdu v temnotách, své slunce v končinách. Dívka stojí opodál. Stojí mlčky, nehybně, její výraz připomíná oživlou mrtvolu. Hanuš se k ní snaží prodrat mezi ostatními dětmi. Chvatně ji bere za ruku a přitahuje si ji k sobě. Cítí její roztřesený dech. Sevře ji svými pažemi a pohladí po vlasech.

„Jak se jmenuješ?“

„Ráchel.“

Kdosi zakřičí povel a veliké dveře se s hrozným skřípotem a ránou zavřou. Prostor se utopí v hluboké tmě. Vůz se dává do pohybu.

Tma. Strach. Teď jsou dva.

Hanuš a Ráchel stojí v rohu vozu, ruce pevně propleteny. Nevíš, co právě teď prožívají. Nevíš. Nechceš vědět. Mlčí, jen pomalu a ztěžka dýchají ...

Hanuš Treichlinger zemřel 16. 10. 1944 v plynové komoře krematoria č. III v Osvětimi-Březince. Bylo mu 15 let.

Zapomenutá minulost

Michaela Langová

Gymnázium, Tyršova 365, Moravské Budějovice

3. místo ve II. kategorii, Daniel 12. ročník

Žena s prošedivělými, po pás dlouhými kadeřemi a s vrásčitou tváří sedí na staré, časem již velmi nevzhledné přikrývce a nehybně pozoruje moře. Pohled na moře ji uklidňuje při jejích vzpomínkách na mládí prožité v Polsku. Agnieszka na chvíli zavře oči a přesune se v čase i místě do roku 1930.

Bylo jí právě 5 let. Vzpomíná na překrásný Krakow, kde se jako malá s rodiči procházela, kde bydlela celá její rodina a kde si hrála se svými vrstevníky. Vzpomíná na obrovské rodinné oslavy a na rtech se jí kouzlí úsměv. Pamatuje se na všechny své bratrance a sestřenice a vybavuje si také pravidelné navštěvování synagogy.

Agnieszka zoufale otevírá oči a zahledí se zpět do moře. Snaží si vybavit něco více z těchto, pro ni krásných, let, ale vše je najednou mlhavé, a zamotané dohromady. Je pouze jediný rok, který si vybavuje s nevídanou přesností. Rok 1939.

Nyní již devítiletá Agnieszka sedí za kuchyňským stolem se svými rodiči v malém bytěčku a snaží se dobře napsat své jméno. S maminkou ji také ještě čeká chvilka počítání, která jí nevadí tolik, jako čtení, které v lásce dvakrát nemá. Náhle se objeví strýc ve dveřích s vytřeštěným pohledem, který Agnieszka dodnes nezapomene. Strýc vždy mluvil poněkud rychleji, ale teď mu téměř nestíhala rozumět. „Pryč? Mami, kdo to jsou nacisti?“ Asi nikdy se jí nepodaří vymazat z paměti tyto dvě věty, které ji provázely dalších pár let a snad občas provází i dodnes. S neobyčejnou rychlostí chytí Agnieszka pevně svůj malý kufík, který dostala vloni od rodičů k narozeninám. Je si vědoma toho, že ho musí unést za každou cenu. Se svým domovem se loučí a s rodiči odjíždí do míst, kde jsou všichni stejní jako oni – židé, kde se již nemusí koukat na posměch od ostatních lidí, kterému stejně nerozuměla – do warsawského ghetta.

Přes Agnieszcínu tvář přelétne drobný úsměv. Ví, že tohle byly její poslední hezké okamžiky před tím, co jí život následně připravil.

Rok 1942. Scholodowa Agnieszka, Scholodowa Anna, Scholodow Wladimir. Dodnes Agnieszka nezapomene na tyto tři jména sepsaná pod sebou na obrovském listu papíru. „Tati, my někam pojedeme? Proč jsme tam napsaní?“ Pamatuje se, jak ji v té chvíli tatínek pouze pohlídl po vlasech, dal jí pusu na čelo a pevně ji chytil za ruku. Nevěděla, co se děje, ale na sklonku podzimu nastoupila celá nesvá spolu se svými rodiči a snad dalším tisícem lidí do vlaku bez oken. Cítila se zde velmi nejistě, pořád se na ni někdo tlačil, měla obrovskou žízeň a hlad. Vzpomíná si na odporný zápach tlejících těl starých lidí, kteří pravděpodobně nezvládli tak dlouhou cestu. Po pár dnech vlak zastavil a Agnieszka byla zvědavá, ale zároveň se bála toho, co je všechny čeká. Tatínek jí rychle pomohl vystoupit z vlaku a pevně jí stiskl ruku. „Osvětím“, vydechla s hrůzou její matka.

Angieszka rychle otevírá oči, zahledí se zpět do moře a snaží se zklidnit si dech. Oči má průzračně zelené, lesknou se, jako kdyby byly skleněné, ale nepláče.

Pan doktor, pomyslela si, když uviděla muže v bílém plášti, který se svým oblečením lišil od mužů v tmavých uniformách, kteří svým křičením a odsunováním lidí do jedné nebo druhé řady velice rychle vyvolali pocit strachu. Doktor se na ni podíval a jen pokývl hlavou na stranu. Neví, co to udělal, ale v momentu byla odloučená od své maminky, otec ji stále držel pevně ruku.

Vzpomíná si, jak maminka strašně brečela, křičela a chtěla se dostat k Agnieszcze. V tu chvíli svoji matku viděla naposledy. Několik momentů na to ztratila i svého

otce a sama s ostatními ženami pochodovala do tábora. Byla vyděšená k smrti a strašně se bála. Její černé havraní kadeře jí byly ostříhané, místo svého oblečení dostala pouze šátek na hlavu a pruhovanou košili. Od teď již nebyla Agnieszka Scholodowa, nýbrž číslo 648792.

Byla slabá, velmi slabá, práce jí příliš unavovala a ona neměla sílu na vykonávání tak těžké práce. Měla hlad, kosti obalené kůží skrývala pod dvakrát větší košili.

Už dlouho se jí v Osvětimi nezdál sen, a když, tak to byla noční můra. Jednoho letního dne ulehla ke spánku a ve snu se jí zjevil výjev z její oslavy pátých narozenin. Byla v Krakově, ve svém rodném městě, ve městě, kde to tolik milovala. Jaký to byl pro ni obrovský šok, když se probudila v obrovské osvětimské stodole páchnoucí potem stovek žen.

Od této chvíle, tohoto snu, byla Agnieszka silnější. Ne fyzicky, ale psychicky. Snila o tom, že se znovu setká s celou svojí rodinou, že až skončí tato nesmyslná válka, všichni budou pohromadě, spolu a šťastní. To se pro ni v ten okamžik stalo „hnačím motorem“ vpřed. Shledání s milovanými lidmi.

Agnieszka se opět zahledí do moře na malou plující loď před ní. Pevně si stiskne předloktí, kde i po tak dlouhé době je jasně vidět šest vytetovaných čísel. Slzy jí stékají po tváři, ale nepřestává, zavře oči a znovu se propadá do své minulosti.

Nestihla ranní nástup. Je tak strašně zbita od dozorkyň, že v první chvíli ji napadá, že to vzdá, že svůj život už prohrála. Při vzpomínce na svoji rodinu se zvedá a je znovu jednou z dozorkyň tvrdě sražena k zemi. Přesto se Agnieszka nevzdává, a přes všechny brutality, které jsou na ní prováděny, je sice vyčerpaná, ale jeden ze svých bojů o život ani nyní neprohrává.

V táboře se setkává s o pár let starší Gabrielou, dvacetiletou slečnou z Lublinu, se kterou se vzájemně „drží nad vodou“ a snaží se vše překonat.

Při vzpomínce na Gabrielu Agnieszce cuknou koutky v nepatrný úsměv. Na Gabrielu ráda vzpomíná, byla to jedna z mála žen, se kterými měla vztah téměř sourozenecký.

Rok 1945. Agnieszka neměla tušení o tom, který byl rok, znala jen práci, nástup, krátký spánek, hlad. Toto se opakovalo každý každyčkový den. Jednoho dne se všechny ženy musely seřadit do řady a jít za hlavními dozorci. Agnieszka už byla smířená se svým osudem, ale byla ráda, že svůj boj neprohrála v táboře, ale že ho prohraje až v plynové komoře. Spletla se. Dozorci je místo do plynových komor vedli do vlaků. „My někam pojedeme?“ ptala se Gabriely, která pouze neurčitě pokrčila rameny.

Jely dlouho, velmi dlouho. Mnoho žen při transportu zemřelo, neměly vodu, ani jídlo. Znovu ucítila ten známý zápach mrtvol a jen se modlila, aby přežila.

Dachau. Pamatuje se, že podmínky, které panovaly v tomto táboře, byly ještě nesrovnatelně horší, než v Osvětimi. Všude byl samý tyfus a mnohá další onemocnění, se kterými se Agnieszka ani v Osvětimi nesetkala. V Dachau pobyla celkem „pouhý“ týden.

Na Agnieszčině tváři je viditelný lehký, skličující úsměv.

Někdo na ni mluvil, asi nějaký voják. Ale neznala ten jazyk, němčina to nebyla, polština, ani žádný slovanský taky ne. Voják ji najednou vzal za ruku a ostatní vojáci se ujímali dalších vězňů. „Jsme osvobozeni“, pomyslela si Agnieszka.

Agnieszka se po válce stěhuje i se svým manželem, americkým vojákem, který ji tehdy v roce 1945 osvobodil, do nově vytvořeného Izraele. Agnieszka se po dlouhých 6 letech stává opět alespoň trochu šťastnější. Je si vědoma, že již nikdy neuvidí alespoň jednoho svého příbuzného, ale spolu s Frankem zakládají novou rodinu. Slibují si, že nikdy nedovolí, aby to, co se stalo Agnieszčině rodině, se ještě někdy opakovalo.

Roztřesenýma rukama Agnieszka svírá dopis. Čte si ho znovu a znovu. Pořád dokola. Opravdu se má zúčastnit vzpomínkové akce v Osvětimi? Přestože je to již 70 let, pro Agnieszku je to, jako kdyby se to stalo teprve včera. Není si jistá, zda má sílu na to, opět vidět bránu koncentračního tábora Osvětim, kde prožila své nejhorší 3 roky života ...

Nejde jen o nás

Sára Kaletová

Gymnázium Jaroslava Vrchlického, Nár. mučedníků 347, Klatovy

Čestné uznání ve II. kategorii, Daniel 12. ročník

*Smrákalo nebe.
Upadla země v těžký závoj.
Nebude již více Slunce,
nespatří ho oka kout.*

„Mami, kam to jedeme?“

„Pššt, pššt, to je překvapení.“

„Ale mámo!“

„Potichu, synku, ať na nás nepřijdou. Brzy budeme pryč, potom si budeš moci hulákat, jak se ti zachce. Ale teď mlč. A spi.“

*Budeme chodit v těžkých botách,
louží se brodit, z louže pít.
V kdejakých cizích zemích, slotách.
Nemůžem už, nemůžem jít.*

„Ima?“

„Copak, synáčku můj nejdražší?“

„Jak se jmenuje ta země, kam jedeme?“

„Amerika.“

„A je to daleko?“
 „Daleko. Přes moře.“
 „To pojedeme lodí? Nebo ho přejdeme po suchu?“
 „Po suchu? Moře se přece nedá přejít po suchu, broučku!“
 „Ale ano, mami, dá. Víš přece, jak nám tatínek vyprávěl o cestě z Egypta?“
 „No dobře, ale teď je to všechno jinak, víš?“
 „Mami? Měl faraon knírek?“
 „Ne, to určitě neměl.“
 „A vládci s knírkem jsou krutější než vládci bez knírku?“
 „No, asi ano. Ten náš je vůbec nejkrutější.“
 „Víš co, mami? Tak já, až vyrostu, tak mu ten knírek ustříhnu!“

*Vrátit se zpátky do těch časů
 pohádek, knížek, zlatých her.
 Nemít už šedou barvu vlasů,
 neslyšet jenom dej a ber.*

„Mami, kdo jsou to Cikáni?“
 „To je kočovný národ. Bydlí v maringotkách a nežijí na jednom místě, ale pořád jezdí po světě.“
 „Proč?“
 „Protože to tak dělali vždycky, prostě je nebaví být pořád na jednom místě. A taky kvůli tomu, že je lidi nemá moc rádi. Mají totiž jiný způsob života. Ale jsou to hodně dobří muzikanti a řemeslníci, a taky to umějí s koňma.“
 „A proč je nemá lidi rádi?“
 „Protože jsou jiní. Jsou hlučnější a žijí prostě jinak než my. A taky dřív hodně kradli. Ale za to si mohli vlastně ostatní sami. Jakýsi vládce vydal zákon, že vše, co nemají Cikáni přímo na svém těle, jim smí být odebráno. A chudoba pak člověka donutí i krást.“
 „Ale krást se přece nemá, mami! To je v Zákonu.“
 „Máš pravdu. Ale v Zákoně taky stojí **Miluj bližního svého jako sám sebe**. A to ti ostatní nikdy nedělali. Vždycky k nim byli oškliví.“
 „Takže když je k tobě někdo ošklivej, můžeš ho okrást?“
 „Ne, co se tebe týká, nesmíš okrást nikoho! Ale měj porozumění pro ostatní. Je rozdíl, když kradeš kvůli hladu nebo když kradeš jen tak, pro zábavu.“
 „Aha. A mami? Má ten pán s knírkem rád Cikány?“
 „Ne, to nemá. Má je stejně nerad jako nás.“
 „A Bůh? Ten je má rád?“
 „Ten ano.“
 „Tak to já je taky mám rád, mami.“
 „To je dobře, maličký. Já taky.“

*Seděla sama
v děsivé noci.
Dočkat se rána
neměla v moci.*

*Seděla maličká,
maličká hnědá.
Nikdo jí nepomoh'.
Vždyť byla snědá.*

*Lampa pomalu zhasíná,
kolem tma tmoucí.
V bolesti vroucí
pomalu usíná.*

*Seděla sama,
na pospas dána
všemu a všem.
Nebylo pomoci.
Tolik je marné
křičeti do noci.*

*Seděla,
seděla tiše.
Kručí jí v břiše
zlá tasemnice.*

*Schoulená čekala,
zda dočká se rána.
Zatím se otvírá
do nebe brána.*

*„Cikán!“
Znělo jí v uších.
Nohy jí bolí,
srdce jí buší.*

*Jen chtěla ve skladu
pomocť si od hladu.
Proč nemá nikdo pochopení?
Proč pro ní místa není?*

*Proč bohatí sedí si v chýších,
když oni z mrňavých myší
vaří si obědy, večeře, snídaně?
Proč nezbyde na ně
z těch mnoha chodů?
Mít aspoň vodu...*

*Sklání se noc
v blednoucím svitu,
umírá dívka
v bezpečném krytu.*

*Odpustila již
všem bohatým tvářím.
Už je nebi blíž,
blíže svatozářím.*

*Chladné je ráno,
mlha se snáší
a ve vsi naší
vítr se zdvihá.*

*Dnes zemřelou pochovají.
Růže na hrob dají.
A pak?
Pak pojedou dál...*

„Mami, my utíkáme do Ameriky, protože by nás jinak zabil, že jo?“

„Ano.“

„Mami, zabije ten pán i Cikány?“

„Nás, Cikány, všechny, kteří se mu něčím nezamlouvají.“

„Takže přežijou jen ti, kdo jsou v Americe?“

„Myslím, že někteří v Evropě taky, ale obávám se, že jich nebude moc.“

„Takže myslíš, myslíš, že by na nás mohli ostatní zapomenout? Myslíš, že se lidi dozví, co se dělo, a vzpomenou si na nás?“

„Věřím, že to tak bude. Že se někdo postará o to, aby se na nás nezapomnělo. Dozvědí se, jaké hrůzy se děly, a budou se snažit, aby se na to nikdy nezapomnělo. Ani na nás.“

„A mami? Myslíš, že si někdo vzpomene i na to, jak trpěli Cikáni?“

Rudý úsvit (úryvek)

Veronika Holečková

Gymnázium Zikmunda Wintra, nám. Jana Žižky 186, Rakovník

Čestné uznání ve II. kategorii, Daniel 12. ročník

Jednou rukou pevně svírala prameny černých vlasů a útlými prsty pohupovala cigaretovým špačkem. Čepička v šeru pokoje zářila jako maják na moři, a pak se proměnila na zbytky popela mizející v přeplněném popelníku. Vydechla poslední osvobozující oblak kouře, a pak se svalila na postel. Při změně polohy se jí však zamotala hlava, a tak se raději znovu posadila.

Ťuk! Ťuk! Ťuk!

Zarazila se, ale než stačila cokoliv říct, přerušilo ji další zběsilé zaťukání. Hodila očko na digitální budík, který hlásal 4:16 ráno.

„Prosím otevřete!“ ozvalo se. Mlčela. Má jít dolů?

„Pomozte mi! Haló! Já vím, že ...“ Utichlo to. Vyšla z pokoje a opatrně sešla schody. Docupitala až ke dveřím a nahlédla do kukátka.

„Vím, že tam jste ... Slyším vás dýchat.“ zakryla si ústa a poodstoupila od dveří.

„Pusťte mě dovnitř! PROSÍM!“ V hlavě jí odtikávaly poslední vteřiny imaginárních hodin a nakonec trhavým pohybem přiskočila ke dveřím a chopila se klíče v zámku. Pevně sevřela kliku a prudce s ní trhla. Dveře se otevřely a dovnitř vpadl muž. Aniž by to stihla zaznamenat, neznámý zabouchl dveře a jí na kůži přistál dech brzkého rána. Rozklepanou rukou otočil klíčem v zámku a těžce oddechoval. Ucouvla od něj kousek dál a v ten okamžik se jejich pohledy poprvé střetly. Měl zatnuté pěsti a pleť světlou jako papír, ale celkově na ni působil jako ustrašené dítě. Ještě chvíli na ni hleděl, a pak se vydal směrem ke schodům. „Kam si myslíte, že jdete? Tady jste v mém domě!“ okřikla ho hlasem mírně našťavané matky.

„Pšt. Ne tak nahlas ...“ Byl mírně příkrčený a z jeho očí teď přímo číselo zoufalství. Pohlédl směrem ke dveřím, ale celý dům mlčel.

„Nemůžeme čekat ...“ Vše v tu chvíli přehlušil strašlivý úder do vchodových dveří. S trhnutím se otočila směrem k zdroji hluku. Ve dveřích se vytvořila skulina, ze které vykukoval hrot sekery. Nebylo času nazbyt, a tak se otočila a vyběhla schody. Musí se schovat a to hned. Někam, kde ji nedostane sekera.

„Jsem ...“ Sekera se prokousala dřevem, a pak znovu zmizela.

„Tady!“ Třísky se rozlétlý všude kolem a ve slabém světle pronikajícím dovnitř se mihla tvář.

„Ťukity ťuk!“ S širokým úsměvem zaklepal na dveře. Žádná odpověď.

„Proč mi nikdo nejde otevřít?“ Škvírou nenápadně nahlédl dovnitř, ačkoliv tušil, že tam není ani dušička. Ale vodník si je pochytl. V duchu se té myšlence zasmál. Mozolovitá pěst prorazila skrz silou profesionálního boxera. V očích mu zasvítla dětská naděje, když nahmatal klíč. Otočil jím a ozvalo se vítězné cvaknutí. Vytáhl ruku ze škvíry a decentně do dveří strčil. Z prahu hleděl do prázdné místnosti, ve které se rozléhalo jen ticho a jeho sípavé výdechy. Odkášlal si, aby oficiálně oznámil všem žijícím, že vstupuje.

Počkal ještě chvíli, a pak od schodů zaslechl jakýsi šramot. Novou příležitost. „Takže my si hrajeme na schovávanou?“

Vtrhla do ložnice. Jediné na čem jí teď záleželo, byly zavřené dveře. Zamčené na několik západů, ale ...

„Kde je ten zatracenej klíč?!“ zaklela nahlas. Ohlédla se a koutkem oka spatřila komodu. Dostala skvělý nápad. Přešla k ní a tlačila tak silně, až jí na pažích vystoupaly drobné žilky, které však kvůli její tmavší pleti nevynikaly.

„No ... tak ... ty ...!“ Připadalo jí, že se komoda neposunula ani piko-metr. Ale po dlouho trvající námaze se i s komodou octla u dveří. Má částečně vyhráno!

Kroky. Někdo šel po schodech. Ztuhla a tep srdce překročil všechna zdravá měřítka. Ruce se jí rozklepaly a doslova zkameněla.

„Před pikolou za pikolou nikdo nesmí stát ...“ Hlas byl sice tlumený dveřmi, ale i přesto slyšela, jak je děsivě hluboký. Naskočila jí z toho husí kůže.

Ťuk! Ťuk! Ťuk!

„Nebo nebudu hrát.“ Nastalo tíživé ticho, které už nemohla dál vydržet, a tak zamířila k posteli, směrem k oknu ... Okno! Mohla by vylézt ven a utéct k lesu!

BUCH! BUCH! BUCH!

Vyjekla děsem. Měla pocit, že se jí zastavilo srdce. Komoda se lehce naklonila dopředu, ale nakonec se vrátila do původní polohy.

„Kůzlátka, otevřete vrátka!“ Zaškrábal na dveře.

Ozvala se další rána, ale tentokrát se celá komoda otřásla.

„Má drahá, pana sekerku už svědí hrot ... tak buď to půjde po dobrém ...“ Nastala dramatická odmlka.

Pohlédla ke dveřím, mlčela. Vteřiny se odpočítávaly. Pak se sekera zakousla do dřeva.

„Nebo to půjde po zlém!“ Rána byla tak silná, že to překotilo komodu. S hlučným dopadem zůstala ležet na podlaze.

Sekera udeřila znovu a tentokrát ve dveřích spatřila menší prasklinu, která naznačovala její konec. Bez zaváhání přeběhla k oknu. Ovál ji chladný dech rána. Z téhle výšky se zabije. Ještě chvíli hleděla dolů, a pak se jí zamotala hlava. Vrátila se zpát-

ky dovnitř a posadila se na postel. Snažila se soustředit a dát dohromady nějaký záchranný plán. O chvíli později dostala nejgeniálnější nápad za celý svůj život. Matrace dokáže zmírnit pád. Hodí ji na zem a zachrání se! V tom se ozvala další rána a sekera už byla částečně skrz.

„A heleme se na ni, kozička jedna!“ Znovu se rozchechtal na celé kolo.

Útlýma rukama shazovala z matrace vše, co překáželo. Chytla ji za nejbližší roh a trhla. Zatáhla podruhé a shodila si z druhého nočního stolku lampičku, jejíž střepy se rozsypaly po podlaze. Ignorovala to a tahala dál. Za chvíli byla matrace na zemi a z postele zbyl dřevěný základ. Teď přichází na řadu procat tuhle monstrozitu oknem ven. Dostala se s ní k oknu, ale ven už nešla. Byla příliš široká.

„Co ... co to tam sakra děláš?! Hej!“ Otočila se směrem ke dveřím. Byla v nich díra, ze které na ni civěl muž s černými vousy a děsivýma očima. Spatřila ho jen na pouhý zlomek vteřiny, pak se znovu objevila sekera.

Úspěšně ven procpala spodní roh, ale musela se hodně přemáhat, aby tam dostala i horní. Nešlo jí to. V paži ji pulsovala nepříjemná bolest, ale nevzdávala se. Vztekla s matrací trhla a horní roh vyjel z okna jako by tam perfektně pasoval. Zaradovala se, ačkoliv věděla, že nemá úplně vyhráno. Protlačí ji ven, a pak musí udělat další zásadní krok – zbavit se závratí a skočit.

Chlapcův sen

Kateřina Mašová

Gymnázium, Smetanova 168, Moravský Krumlov

Čestné uznání ve II. kategorii, Daniel 12. ročník

Je chladný zimní den. Poprvé za tento rok vysvitlo na obloze sluníčko, které mě svými prvními slabými paprsky pohladilo po tváři. Mám radost. Tak velkou radost, kterou jsem neměl ani na Vánoce. Dnešek pro mě ale není ničím jiným zvláštní, jako předešlé tři měsíce. Je mi zima, jsem sám. Společnost mi dělají pouze čtyři nabílo natřené popraskané zdi. Vlastně ani nevím, kde jsem.

S maminkou a tatínkem jsme jezdili z jedné nemocnice do druhé. V každé nemocnici, ve které jsme byli, nám říkali: „Pro Židy tu není místo“, nebo na nás mluvili tou zvláštní cizí řečí, které jsem nerozuměl. Až v této nemocnici, jejíž jméno dodnes nevím, se pro mě našlo místo.

Místnost, ve které ležím úplně sám. Nesmím mluvit s ostatními dětmi, které leží na dalších pokojích. Když vyjdu na chodbu, všichni se mi jen posmívají. Proč? V čem jsem tak jiný než oni? Proč se mi posmívají za tu krásnou žlutou hvězdu, která zdobí mé pyžamo? Asi mi ji závidí. Dokonce i lékaři a sestřičky se ke mně chovají jinak, než k ostatním dětem. Tedy kromě Helene. Říkám o ní, že je to můj strážný anděl. Dokonce i jako anděl vypadá. Má krásné dlouhé blondáté vlasy a pomněnkově

modré oči, které když na mě pohlédnou, mi ihned zpříjemní den, stejně tak jako její úsměv. Chová se ke mně tak hezky, jako bych byl jejím dítětem. Minulý týden mi dokonce tajně donesla pár bonbónů. Nic tak dobrého jsem ještě nikdy neochutnal. Často, když má volnou chvíli, mi vypráví pohádky nebo různé příběhy ze života. Pokaždé, když ke mně přijde a pohladí mě po tváři, zapomenu na všechny bolístky. Často se mi stýská po domově. Copak asi dělají maminka s tatínkem? A proč za mnou nemohou přijet? Nebo na mě už zapomněli? Tyto otázky se mi promítají hlavou každou chvíli, když jsem sám. Jak moc bych si přál už být doma! Chybí mi objetí maminky, chybí mi tatínkovy pohádky, hrátky se psem Žerykem, kterého jsem dostal loni k mým šestým narozeninám. Tak rád bych je zase všechny viděl. Kdy už půjdu domů? Zeptám se Helene, až přijde, ta to určitě bude vědět. Ale kde je? Už druhý den jsem ji tu neviděl. Možná, že je nemocná. Nebo se jí snad něco stalo? Dnes budu muset usínat bez jejího vypravování. Pěkně se zakryju tenkou dekou a schoulím se do klubíčka, aby mi nebyla tak veliká zima. Je mi špatně, mám hlad. Moje čelo je horké jako kamna, na kterých mi maminka vždy před spaním vařila kakao, abych lépe usnul. Venku už svítí hvězdy

a měsíc, který svým jasem ozářil celý můj pokoj. Pomalu zavírám oči a usínám. Najednou se mi zjevila maminka s tatínkem. Němečtí vojáci je vyhánějí pryč z našeho malého domečku. Berou jim všechny věci, dokonce i našeho koně Aloise. Potom maminku a tatínka vedou pryč. Vedou je na nádraží a dávají jim nějaká čísla, která si musí připnout na svá oblečení. Nastupují do vlaku. Maminka pláče. Vojáci zavírají vagóny vlaku, který se chystá odjet. Vagón je plný našich sousedů a známých. Dokonce jsou mezi nimi také jejich děti. Všichni mají na svém oděvu připnutou žlutou Davidovu hvězdu. Děti si povídají, myslí si, že jedou na výlet, ale jejich maminky a ostatní ženy pláčou. Vlak zastavil, všichni musí vystoupit. Prochází velkou vstupní branou. Dostávají bílo-černá pruhovaná pyžama s čísly. Maminka se musí oddělit od tatínka. Všichni jsou vyhnáni ven. Musí pracovat. Pracují dlouhé hodiny a dny. Ale maminka již padá únavou. Její tělo je zakrváceno od ostnů na plotu, u kterého dopadla na bahnitou půdu. Je průtrž mračen. Po obloze se kříží jeden blesk s druhým. Maminka nevstává. Nikdo jí nepřichází pomoci. Nehýbe se. Přichází k ní voják. Křičí na ni tou cizí řečí. Maminka neodpovídá. Voják do ní začne kopat. Ale maminka stále nehybně leží. Její nemocné srdíčko už nebije. Voják zavolal pracovníky. Ti maminku někam táhnou.

Do místnosti, kde jsou pohozena další nehybná těla. Najednou místností projde veliký žár.

V té chvíli jsem se probudil. Maminko, maminko, kde jsi? Pojd' za mnou! Maminco! Maminko! Jediný, kdo za mnou ale přichází, je sestra, která na mě křičí. Odešla. Kde jsi, maminko moje?

Přijď si pro mě!

V pokoji u mé postele se z ničeho nic objevila Helene. Byla bledá jako nemocniční zed', byla jako přízrak. Chytila mě za ruku, ale já její doteky necítil. Usmívala se na

mě. Mluvila na mě, ale já jsem ji neslyšel. Najednou se rozplynula jako ranní mlha. Helene, kde jsi? Už i ty jsi mě opustila?

Už jsem úplně sám.

Je mi čím dál tím větší zima. Ruce už skoro necítím. Moje čelo je stále horké a kašle se už asi nikdy v životě nezbavím. Zlobí mě už nejímí půl roku. Moje nemocné srdíčko bije stále rychleji a rychleji. Teď už nic necítím. Mám pocit jako bych letěl. Moje noha je ale k posteli přivázána tenkou nitkou, která mi brání letět dál. Něco mě ale pořád táhne silou nahoru. Nitka se přetrhla.

Co se děje? Letím? Ano, já letím! Letím vysoko. Vidím náš dům a zahradu, vidím školu, do které jsem chodil. Vidím vše z velké výšky. Připadám si volný jako pták. Letím mezi hvězdy. Letím ještě dál, než kam mohou létat ptáci. Letím do neznámého světa, na neznámé místo. Všude je bílo. Kousek ode mě svítí sluníčko. Krásně mě zahřívá. Kde to jsem? Jsem snad v nebi? Rozhlížím se kolem sebe. Ano, je to nebe. Chodím po obláčkách. Je mi tak krásně ...

Přede mnou stojí nějaká žena, která je ke mně otočená zády. Má dlouhé tmavé vlasy svázané do culíku, stejně tak, jako je nosila moje maminka. Žena se najednou otočila, pohlédla na mě a usmála se. A já se usmál na ni.

„Ahoj mami, ty jsi tu taky?“

Sen

Tereza Dzurjová

Obchodní akademie a jazyková škola, Pařížská 15, Ústí nad Labem

Čestné uznání ve II. kategorii, Daniel 12. ročník

Doufám, že naše životy jsou jen součástí něčího snu. Snu někoho zlého, arogantního, namyšleného a sobeckého. Ten sen mu ukáže, jak se chová a jak se na jeho chování dívají ostatní. Až se probudí, uvědomí si, že může něco změnit. Uvědomí si, že se nemusí chovat zákeřně jen proto, aby se zalíbil nebo zavdělil svému okolí.

Mám kamarádku. Odjela pryč. Jednoho dne jí prostě rodiče oznámili, že se odeberou do ciziny. Zabalila si a odstěhovala se. Najednou tu nebyla. Vždycky chtěla pryč a já jí to přála. Jen jsem si nemyslela, že to přijde tak brzy. Vždyť je ještě dítě. Nikdo se jí na nic neptal.

Slíbily jsme si, že si budeme pořád psát. Proč se v jejích dopisech dočítám jen stížnosti na spolužáky, na učitele, na prodáváče i na opraváře? Proč? Protože je jiná? Protože se nenarodila v jejich zemi? Protože není Češka? Protože si dovolila přistěhovat se bez jejich svolení? Nikdo se jí přece neptal, jestli tam chce. Vždycky chtěla zabraňovat nespravedlnosti. Ale co má dělat, když ona je teď v roli toho nespravedlivě souzeného.

Nechápu to. Je chytrá. Je milá. Je hezká. Možná, že na ni žárlí. Třeba bych měla litovat je. Možná, že kdyby je někdo objal a řekl, že by byl svět krásnější, kdybychom se k sobě chovali všichni stejně slušně, přestali by s tím. Jenže to nikdo neudělá. Dnes se tolerantní lidé považují za nenormální. Okolí je nazývá různými výrazy, ale většina z nich je neslušná.

Pokud jsou tu lidé, kterým přistěhovalci nevadí, příliš se neprojevují. A jestli se projevují, není je přes ty davy ukřičených, špatně informovaných, sprostých hulvátů slyšet.

Když čtu ty řádky plné rozčilení, strachu a bezmoci, mám pocit, jako kdyby na mě někdo pustil ledovou vodu. Copak neodjela do vyspělé, svobodné, demokratické země? Píše o tom, jak jí nadávají. O tom, jak jí berou svačiny. Píše o tom, jak ji dokonce i mlátí a nikdo s tím nic neudělá. Na své lavici i židli má jen samé rasistické nápisy a sprosté obrázky. Učitel si jich všiml a ještě jí to nechal po škole umýt. A k tomu ty věčné posměšky. Posmívají se jí kvůli všemu.

Tady se ovšem ztrácí důvod ke smíchu. V jejím posledním dopise stálo: „... jestli se to brzy nezmění, nebo se nevrátím domů, nevydržím to. Ještěže teď bydlíme v paneláku hodně vysoko, tím to bude snazší ...“ Co s tím mám dělat? Moji ani její rodiče neposlouchají. Nemůžu nic než ji přemlouvat. Ale nevím, jestli to bude stačit. Doufám, že to ten člověk po probuzení změní. A doufám, že se probudí hodně brzy. Doufám...

Diskriminace HIV pozitivních

Kateřina Janošová

Gymnázium Holice, Čestné uznání ve II. kategorii,

Daniel 12. ročník

Termín diskriminace Všeobecná encyklopedie v osmi svazcích vydána nakladatelstvím Diderot vymezuje jako nerovné a tím nespravedlivé zacházení s částí obyvatelstva na základě rasové, kulturní a náboženské odlišnosti, které spočívá v záměrném znevýhodnění vytvářením nerovných hospodářských, politických nebo právních podmínek.

Tato definice velmi dobře podstatu diskriminace vystihuje, avšak ve výčtu typických kritérií pro diskriminaci opomíjí zdravotní stav, který také, stejně jako náboženské přesvědčení, politická příslušnost či věk, může být záminkou pro popření práv diskriminovaného jedince.

Již rok spolupracuji se Společností pro plánování rodiny a sexuální výchovu, která se mimo jiné zabývá prevencí HIV/AIDS a prostřednictvím vzdělávacích kurzů (v problematice HIV/AIDS) cílených na studenty vytváří síť vrstevnických školitelů, tzv. peer aktivistů, kteří následně ve svém okolí pořádají besedy a snaží se veřej-

nosti předat zásadní a důležité informace k problematice HIV/AIDS. V rámci těchto aktivit jsem se při setkání s HIV pozitivními lidmi, návštěvě Domu světla, sociálně-azylového centra pro HIV pozitivní, i při vlastní besedě přesvědčila, že mezi lidmi kolem nemoci přetrvává řada mýtů a jejich informovanost je tragická. Moji zkušenost potvrzuje i letošní průzkum agentury SC&C, ze kterého vyplývá například, že víc než čtvrtina lidí se domnívá, že se lze nakazit při líbání, desetina míní, že by infekci mohla dostat po použití ručníku nakaženého člověka. Proto není divu, že se u nás čím dál tím víc setkáváme s diskriminací HIV/AIDS jedinců.

Vyprávění HIV pozitivního Romana, na první pohled normálního zdravého člověka, které jsem vyslechla při zhlédnutí videa na <http://www.hiv-prace.cz/> mnou doslova otřásl. Diskriminaci pocítil a dále pocítuje na vlastní kůži ze strany lékařů. Příšernou zkušenost zažil při akutní bolesti zubu, když mu jeho zubař nebyl ochoten poskytnout pomoc a v nemocnici ho personál ošetřil na chodbě, a to až po zoufalém naléhání.

Omezování lidí nakažených virem HIV bohužel probíhá nejen ve zdravotních centrech, ale i v zaměstnání, jak ze strany se zaměstnavatele, tak kolegů. Například tragický příběh Karla (<http://www.hiv-prace.cz/pribehy-hiv-pozitivnich.html>), který po nevhodných projevech odporu kolegů vůči jeho osobě spáchal sebevraždu.

Při přetrvávající dezinformovanosti je přirozené, že se lidé nakažení HIV/AIDS svému okolí jeví jako hrozba a nutí ho reagovat nepřiměřeně preventivně. Avšak k takovému jednání není sebemenší důvod, lidé HIV pozitivní pro ostatní při běžném společenském kontaktu nejsou nijak nebezpeční, není proto nutné mít obavu z doteku či sdílení věcí (za předpokladu dodržování hygienických zásad).

Na závěr bych ráda vyzvala veřejnost, aby v zájmu své vlastní prevence a zamezení dalšího diskriminování, které má nedozírné důsledky, usilovala o proniknutí do problematiky HIV/AIDS. Jak jsem zmínila výše, sama se snažím o zlepšení nynější neutěšené situace, proto, v případě zájmu, nabízím individuální konzultace.

Deník ztraceného

Martin Sluka

Obchodní akademie a jazyková škola, Pařížská 15, Ústí nad Labem

Čestné uznání ve II. kategorii, Daniel 12. ročník

Cestou dlouhou temný vlak,
válka zuří, všude tlak.
Kufry plné věcí svých,
strach zastínil všecken smích.

Hlad a zima, nahá těla,
hymna zlá se rozezněla,
znovu z přátel někdo mizí,
znovu vidím nové, cizí.

Místo světem neviděné,
nárek tichý znovu zní,
brány jsou již otevřené,
"Arbeit macht frei" nad nimi.

Čtvrtek, pátek, ani nevím,
čas se ztratil před setměním,
denně čeká další práce,
střela, výkřik, nevnímá se.

Konečně mám štěstí víc,
avšak stále bledá líc.
Dnes již na mne přišla řada,
sprcha si mě vyžádala.

Literární a historická soutěž

Daniel

Sborník vybraných literárních prací

Ročník 12 – 2014/2015

Redakce: Mgr. Barbora Šteflová

Vydal: © Národní institut pro další vzdělávání

Senovážné nám. 25, Praha 1

Počet kusů: 200

ISBN: 978-80-87449-82-0

SOUTĚŽ DANIEL 2015 – historická část – Výsledková listina I. kategorie

Pořadí	Autor příspěvku	Rok nar.	Adresa školy (kraj)	Název příspěvku
1. místo	Natálie Bártová	2000	ZŠ, U Vorliny 1500, 258 01 Vlašim-Vorlina (Středočeský)	Romské etnikum v dějinách českého státu
Čestné uznání	Natálie Kopecká	2001	ZŠ, U Vorliny 1500, 258 01 Vlašim-Vorlina (Středočeský)	Vietnamci v Českém státě

Výsledková listina II. kategorie

Pořadí	Autor příspěvku	Rok nar.	Adresa školy (kraj)	Název příspěvku
1. místo	Anna Sedláčková	1999	Lepařovo gymnázium Nový Jičín, Jiráskova 30, 506 01 Nový Jičín (Královéhradecký)	Terezín - dějiny a kultura aneb motýli tady nežijí

SOUTĚŽ DANIEL 2015 – fotografie – Výsledková listina I. kategorie

Pořadí	Autor příspěvku	Rok nar.	Adresa školy (kraj)	Název příspěvku
1. místo	Neuděleno			
2. místo	Neuděleno			
3. místo	Natalie Hadravová	2000	ZŠ Líbeznice, Měšická 322, 250 65 (Středočeský)	Nezapomeneme

Výsledková listina II. kategorie

Pořadí	Autor příspěvku	Rok nar.	Adresa školy (kraj)	Název příspěvku
1. místo	Zuzana Hedbávná	1997	VOŠZ a SŠZ v Ústí nad Labem, p. o., Palachova 35, 400 01 Ústí nad Labem (Ústecký)	Auschwitz
2. místo	Lukáš Višňák	1997	Obchodní akademie a JŠ s právem státní jazykové zkoušky, p.o., Pařížská 1670/15, 400 01 Ústí nad Labem (Ústecký)	Cesta na smrt
3. místo	Petr Divišovský	1996	Gymnázium Zikmunda Wintra, náměstí Jana Žižky 186, 269 19 Rakovník (Středočeský)	Místa strachu I.

Statistika soutěže Daniel 2014/2015

	Zaslané práce	Oceněné práce	Čestná uznání
Literární část			
1. KATEGORIE	14	3	2
2. KATEGORIE	29	6	6
CELKEM	43	9	8
Historická část			
1. KATEGORIE	2	1	1
2. KATEGORIE	1	1	0
CELKEM	3	2	1
Fotografie			
1. KATEGORIE	9	1	0
2. KATEGORIE	70	3	0
CELKEM	79	4	0

Literární a historická soutěž

DANIEL

Sborník vybraných literárních prací

Ročník 12 – 2014/2015

Redakce: Mgr. Barbora Šteřlová

Vydal: © Národní institut pro další vzdělávání

Senovážné nám. 25, Praha 1

Počet kusů: 200

ISBN: 978-80-87449-82-0